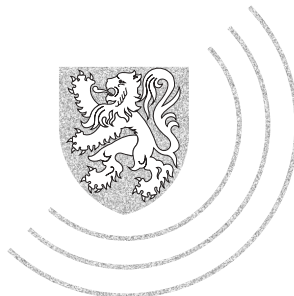

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

3 februari 2003

VLAAMS KLIMAATBELEIDSPLAN 2002-2005

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Ludwig Caluwé, Eddy Schuermans en Erik Matthijs –
betreffende de benchmarkconvenants en de richtlijn inzake de handel in uitstootrechten**

VERSLAG

**namens de Verenigde Commissies voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie,
voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening en voor Economie, Landbouw,
Werkgelegenheid en Toerisme
uitgebracht door de heer Johan Malcorps**

Samenstelling van de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie :

Voorzitter : mevrouw Wivina Demeester-De Meyer.

Vaste leden :

de heren Ludwig Caluwé, Carl Decaluwe, mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, de heer Jan Verfaillie ;

de heren Marc Cordeel, André Denys, Koen Helsen, Patrick Lachaert ;

de heren Jean Geraerts, Pieter Huybrechts, Frans Wymeersch ;

mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer Robert Voorhamme ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Freddy Sarens, Eddy Schuermans, Paul Van Malderen ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Didier Ramoudt, Jul Van Aperen, Marc van den Abeelen ;

mevrouw Marleen Van den Eynde, de heren Roland Van Goethem, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Jacky Maes, Bruno Tobback ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Loones.

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs, Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Pieter Huybrechts, Jan Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme :

Voorzitter : de heer André-Emiel Bogaert.

Vaste leden :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Jan Laurys, Eddy Schuermans, Paul Van Malderen ;

de heren Frans De Cock, Didier Ramoudt, Guy Sols, Marc van den Abeelen ;

de heren Mathieu Boutsen, Jan Penris, Roland Van Goethem ;

de heren Jacky Maes, Robert Voorhamme ;

mevrouw Veerle Declercq ;

de heer André-Emiel Bogaert.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Jef Van Looy ;

de heren Peter Gysbrechts, Koen Helsen, André Moreau, Jul Van Aperen ;

de heren Jean Geraerts, Miel Verrijken, Frans Wymeersch ;

mevrouw Anne-Marie Baekke, de heer Leo Peeters ;

de heer Jos Stassen ;

de heer Jan Loones.

Zie :

1478 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

INHOUD

	Blz.
I. VERGADERING VAN 5 NOVEMBER 2002	4
I.1. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw ...	4
I.2. Toelichting door de heer Steve Stevaert, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie	6
I.3. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw ...	8
I.4. Toelichting door de SERV	8
I.5. Toelichting door de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (MiNa-Raad)	12
I.6. Vragen van de leden en repliek van de sprekers	14
I.7. Regeling van de werkzaamheden	22
II. VERGADERING VAN 25 NOVEMBER 2002	22
II.1. Uiteenzetting door professor Stef Proost, KULeuven	22
II.2. Bespreking	26
III. VERGADERING VAN 27 JANUARI 2003	33
III.1. Antwoorden van minister Jaak Gabriels op eerder gestelde vragen in vorige vergade- ringen	33
III.2. Vragenronde met de leden en antwoord van minister Jaak Gabriels	34
III.3. Voorstel van resolutie van de heren Ludwig Caluwé, Eddy Schuermans en Erik Mat- thijs betreffende de benchmarkconvenants en de richtlijn inzake de handel in uit- stootrechten (Stuk 1478 (2002-2003) – Nr. 1)	39

DAMES EN HEREN,

Het Uitgebreid Bureau besliste in juli 2002 dat de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie, de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening en de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme desgevallend in Verenigde Commissies het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2002-2005 kunnen bespreken.

Een eerste vergadering van deze Verenigde Commissies vond plaats op dinsdag 5 november 2002.

Naast toelichtingen van de bevoegde ministers Dua en Stevaert, kregen ook de SERV en de MiNa-raad de gelegenheid hun adviezen omstandig toe te lichten. Nadien volgde een bespreking met de leden van de Verenigde Commissies.

Een tweede vergadering vond plaats op maandag 25 november 2002. Na een toelichting door professor Proost over de economische invloed van de Kyoto-doelstellingen op de Vlaamse economie, volgde een voortzetting van de bespreking met de leden van de Verenigde Commissies.

Tijdens een derde vergadering op maandag 27 januari 2003 werd de bespreking van dit Vlaams Klimaatbeleidsplan 2002-2005 afgerond in Verenigde Commissies.

I. VERGADERING VAN 5 NOVEMBER 2002

I.1. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw

Minister Vera Dua : De discussie over dit onderwerp is al enige tijd aan de gang. Daarom is het goed om bij het begin van deze vergadering een overzicht te geven van waar we staan. Op 31 mei ratificeerde de EU – en dus ook België en Vlaanderen – het Kyoto-protocol. Ook op de top van Johannesburg kon het item op veel belangstelling rekenen, met name in de media. Rusland en Canada kondigden bij die gelegenheid aan dat ook zij het protocol gingen ratificeren, waardoor er binnenkort waarschijnlijk voldoende aangeslotenen zullen zijn om een effectieve inwerkingtreding mogelijk te maken. Het komt er dus voor ons op aan dat wij ons snel en goed voorbereiden. De Vlaamse regering verbond er zich reeds nadrukkelijk en bij herhaling toe om mee te gaan in dit proces. Het voorliggende klimaatbeleidsplan is ons instrument om die belofte waar te maken.

Op 20 april jl. nam de Vlaamse regering terzake enkele belangrijke beslissingen. Zij besloot om te beginnen tot de oprichting van een taskforce Klimaatbeleid Vlaanderen. De naam alleen al toont dat het ons ernst is. Het gaat om een permanent samenwerkingsverband tussen de kabinetten, departementen en VOI's uit de verschillende betrokken beleidsdomeinen. Het voorzitterschap is in handen van de tandem Leefmilieu en Energie. De eerste taak van de taskforce is precies de realisatie van een geïntegreerd Vlaams klimaatbeleidsplan, met inbegrip van de schatting van de menselijke en financiële middelen die nodig zijn voor een efficiënte uitvoering. De taskforce heeft bovendien de opdracht om mee te werken aan de Vlaamse standpuntbepaling in nationale en internationale fora over het onderwerp.

Op dezelfde dag besliste de regering ook om de uitstoot van broeikasgassen te stabiliseren op het niveau van 1990. Dat lijkt bescheiden, maar is in feite zeer ambitieus. In 1990 bedroeg de uitstoot immers 85 megaton, wat zonder bijkomende maatregelen in 2005 zou opgelopen zijn tot 99 megaton. Wij staan dus voor de doelstelling om een reductie van 14 megaton te halen. De grootste bijdrage aan de emissies gebeurt overigens, zoals bekend, door CO₂. De tussentijdse stabilisatiedoelstelling werd door Vlaanderen en Wallonië vastgelegd in afwachting van een definitieve verdeling van de reductiedoelstellingen over de gewesten.

Het ontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de gewesten en de federale overheid over deze kwestie bepaalt dat de federale klimaatcommissie tegen 2005 moet opgericht zijn. Vlaanderen stelde als belangrijke voorwaarde voor zijn bijdrage dat de federale overheid zou zorgen voor begeleidende maatregelen inzake productbeleid, transport en fiscaliteit.

De uitstoot van CO₂ is ongeveer evenredig verdeeld over de huishoudens, de industrie, de energietransformatie en het verkeer.

Landbouw en stortplaatsen leveren de grootste bijdrage voor methaan. Bij lachgas zijn dat de landbouw en de industrie.

Het Vlaams Klimaatplan 2002-2005 is een strategisch beleidsplan met projecten en maatregelen die leiden tot een structurele, bijkomende vermindering in de uitstoot van broeikasgassen. Dit plan bestrijkt alle broeikasgassen uit het Kyoto-protocol. Voor het energieluik is het gebaseerd op een actualisering en uitbreiding van het CO₂/REG-beleidsplan uit 1999 en voor het milieuluik op het ontwerp

Milieubeleidsplan 2003-2007. De betrokkenheid van meerdere bevoegdheidsdomeinen levert een breed draagvlak op voor een integraal Vlaams klimaatbeleid.

Dit plan richt zich in de eerste plaats op het behalen van de tussentijdse stabilisatiedoelstelling tegen 2005 maar het bevat ook de beleidsvisie van de Vlaamse regering over de bijdrage van Vlaanderen in het nakomen van de nationale Kyoto-doelstelling voor 2008-2012.

Door de goedkeuring van het plan zullen de betrokken kabinetten, administraties en VOI's de opdracht krijgen om de eigen projecten uit de werken. Daarvoor zijn maatregelen noodzakelijk op het vlak van regelgeving, begroting en personeel.

Hoe verhoudt het Vlaams Klimaatplan zich nu tot het Nationaal Klimaatplan ? In de eerste versie van het Nationaal Klimaatplan, goedgekeurd door de Interministeriële Conferentie Leefmilieu in maart 2002, zijn vooral de lopende Vlaamse klimaatprojecten opgenomen. Het Vlaams plan was bij de samenstelling van het nationale plan immers nog in opmaak. Het voorliggend ontwerp en de latere versies ervan zullen de bijdrage vormen van het Vlaamse Gewest aan de volgende edities van het Nationaal Klimaatplan. Door het samenwerkingsakkoord verbindt het Vlaamse Gewest zich alleen tot de uitvoering van die maatregelen in het Nationaal Klimaatplan die tot haar bevoegdheden behoren.

De Vlaamse regering heeft de ontwerpversie van het eerste klimaatbeleidsplan op 28 juni 2002 principieel goedgekeurd. Nu zullen de adviezen van de MiNa-raad en de SERV bestudeerd en verwerkt worden. Na het parlementair debat zal het plan hopelijk definitief goedgekeurd worden door de Vlaamse regering.

Voor alle beleidsdomeinen werd bij de opmaak van dit plan een lijst gemaakt van alle bestaande, geplande en nieuwe maatregelen die raakvlakken hebben met het klimaatbeleid. Deze werden onderverdeeld in twee groepen.

Een eerste groep betreft de prioritaire projecten en de maatregelen die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden. Deze kunnen een wezenlijke bijdrage leveren voor de bestrijding van het broeikas-effect en de implementatie ervan is haalbaar door een aangepaste regelgeving en de beschikbaarheid van voldoende middelen. Een aantal van deze maatregelen hebben daarnaast ook een positieve weerslag op andere milieuthema's of hebben gun-

stige sociale, economische of andere effecten. We denken hier bijvoorbeeld aan het tegengaan van verzuring en vermessing, aan het bevorderen van de verkeersveiligheid, aan een kostenbesparend effect of aan het bevorderen van de werkgelegenheid.

In een tweede deel bevinden zich de te overwegen projecten waarvan de kostenefficiëntie tegen 2003 verder zal onderzocht worden. Ook in de latere, jaarlijkse edities van het klimaatplan zullen we de maatregelen op basis van kostenefficiëntie blijven bijsturen en aanvullen.

Deze twee klassen van maatregelen zijn elk op zich nog eens onderverdeeld in drie categorieën : de maatregelen met een direct meetbaar reductiepotentieel, de beleidsondersteunende studies en het wetenschappelijk onderzoek en ten slotte de maatregelen met betrekking tot sensibilisering, informatieverstrekking en promotie.

Als minister voor Leefmilieu moet ik de opvolging verzekeren van het milieuverdrag van Kyoto en van het Vlaams beleid om het broeikas-effect als mondiaal milieuprobleem tegen te gaan. Ik heb zelf echter relatief weinig bevoegdheden om het broeikas-effect tegen te gaan. Ik ben immers alleen bevoegd voor de niet-energiegebonden broeikasgassen en voor de opslag van CO₂ in biomassa.

Het plan telt 33 maatregelen en projecten die in vele gevallen nog onderverdeeld zijn in verschillende deelprojecten.

Er komen acties om de uitstoot van gefluoreerde broeikasgassen bij koelinstallaties te beperken. Er is een Vlarem-wijziging klaar voor een aanvullende reglementering voor de uitbating van koelinstallaties. Daarna komt er een erkenningsregeling voor koeltechnici. Ten slotte is er ook een uitgebreide inspectiecampagne rond het gebruik van ozonafbrekende stoffen en gefluoreerde broeikasgassen gepland.

Om de emissie van het broeikasgas methaan te beheersen, wordt in dezelfde Vlarem-wijziging de verplichte opvang van stortgassen aangescherpt en aangevuld met de verplichting om bij de verbranding de energie te recupereren.

De industriële salpeterzuurproductie vormt in Vlaanderen na de landbouw- en natuurgronden, de voornaamste bron van lachgas. In overleg met de sector worden maatregelen getroffen over de belangrijke, kostenefficiënte reducties van dit broei-

kasgas bij de productie van salpeterzuur en caprolactam.

Ook in de landbouwsector zullen een aantal beleidsinstrumenten worden ingezet. Vooreerst moet een optimaal steunbeleid via VLIF het rationeel energiegebruik in de glastuinbouw versnellen zodat tegen 2005 een energiebesparing van vijftien procent gerealiseerd wordt. Een klimaatplan voor de landbouw zal vanaf 2003 het klimaataspect integreren in het landbouwbeleid.

De belangrijkste reducties moeten komen uit andere departementen, vooral uit het departement energie. Daarom geef ik nu het woord aan minister Stevaert.

I.2. Toelichting door de heer Steve Stevaert, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie

Minister Steve Stevaert : Ik zal per sector de meest opvallende maatregelen toelichten. Sommige maatregelen hebben een sectoroverschrijdende impact of vallen onder verschillende Vlaamse bevoegdheden. Dat bewijst dat het hier gaat om een integrale aanpak.

Voor de energiesector stelt het Vlaams klimaatplan onder meer de volgende maatregelen voor.

De hernieuwbare energie krijgt een duw in de rug door de invoering van een systeem met groene stroomcertificaten. De leveranciers van elektriciteit via het transportnet en het distributienet worden verplicht om tegen 2004 groenestroomcertificaten voor te leggen voor minstens twee procent van de geleverde elektriciteit. Dat moet oplopen tot vijf procent in 2010.

Er wordt gewerkt aan een soortgelijk systeem met certificaten voor warmtekrachtkoppeling (WKK). Hiertoe zal op zeer korte termijn een voorstel van decreet worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Het is de bedoeling het elektrisch vermogen aan WKK tegen 2012 ongeveer te verdubbelen ten opzichte van de huidige toestand.

Voorts zullen er voor netbeheerders en leveranciers van elektriciteit verplichtingen tot rationeel energiegebruik worden ingevoerd. Dat moet bij de eindafnemers van energie leiden tot een energiebesparing van één procent per jaar.

Het Vlaams klimaatbeleidsplan bevat ook een uitgebreid pakket aan maatregelen om de industriële uitstoot van broeikasgassen te beheersen. Voor

zover dit mogelijk is binnen het nationaal Europees en internationaal kader, willen we de industrie zo veel mogelijk duidelijkheid bieden over haar klimaatverplichtingen. In het kader van het Vlaams economisch ondersteuningsbeleid komt er een vernieuwde ecologiesteun. Speciale aandacht zal gaan naar de ondersteuning van hernieuwbare en energiezuinige technologieën. Het is niet de bedoeling de energie-intensieve industrie in Vlaanderen lineaire CO₂-reductieverplichtingen op te leggen. Het Vlaamse Gewest zal met deze bedrijven zogenaamde benchmarkconvenants afsluiten. In ruil voor vrijstelling van andere verplichtingen moeten de deelnemende bedrijven en sectoren ten laatste tegen 2012 behoren tot de wereldtop op het vlak van energie-efficiëntie. Deze overeenkomsten zullen in 2005 een CO₂-reductie van bijna een halve megaton opleveren en tegen 2010 zal deze reductie oplopen tot bijna drie megaton. Het ontwerpconvenant werd op 22 oktober 2002 besproken in de gemengde Commissie Energie – Economie van het Vlaams Parlement. Na dit parlementair debat zal het convenant voorgelegd worden aan de Vlaamse regering voor definitieve goedkeuring. Daarbij zal rekening worden gehouden met de opmerkingen van de SERV en van de MiNa-raad.

De integrale milieuvergunning zal uitgebreid worden met een luik over doelmatig gebruik van energie. Vlaamse bedrijven worden echter afgestemd op het benchmarkconvenant, zodat bedrijven die het convenant ondertekenen geen bijkomende inhoudelijke verplichtingen of formaliteiten moeten vervullen.

Het transport en het wegverkeer blijven in grote mate bijdragen tot de Vlaamse CO₂-uitstoot. Vanuit het departement Leefmilieu wordt de inzet van CO₂-arme brandstoffen onderzocht. Voorts zal er binnen de rijopleiding een onderdeel energiezuinige rijstijl worden ingelast.

Het ontwerp Mobiliteitsplan Vlaanderen zal belangrijke CO₂ reducties opleveren. Bij de verdere uitwerking van dit plan zullen de emissiebeperkende maatregelen in het Vlaams klimaatbeleidsplan geïntegreerd worden. In de tertiaire en residentiële sector zullen belangrijke eerste stappen gezet worden om de aanhoudende groei van het energiegebruik tegen te gaan.

Voor de invoering van de energieprestatieregeling voor nieuwbouw en vernieuwbouw werd op 22 oktober jongstleden een voorstel van decreet ingediend in het Vlaams Parlement. Het moet de bedoeling zijn onder een maximaal toegelaten energieverbruiksniveau te blijven. Daarom zal men bij nieuwbouw en renovatie gebruik dienen te maken

van voldoende isolatie, isolerende beglazing, hoogrendementsketels voor verwarming en warmwaterproductie. Ook de controle op deze reglementering wordt veel beter georganiseerd. Bij het einde van de bouwwerken zal een energiedeskundige de werkelijke toestand dienen te bevestigen.

De Cluster energie in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de steden, gemeenten en provincies wordt een belangrijk instrument om duurzaam energiegebruik bij een grote groep gebruikers verder te ontwikkelen.

De lokale overheden zullen daardoor een voorbeeldfunctie kunnen vervullen in openbare gebouwen.

Tenslotte zijn er een reeks beleidsondersteunende projecten opgenomen. De belangrijkste maatregel in deze categorie is de verdere optimalisatie van inventarisatie, rapportering en prognoses van broeikasgassen, conform de eisen van de VN. Daardoor zullen we ook de politiek zeer gevoelige discussie over de gelijkwaardige lastenverdeling tussen de gewesten beter kunnen onderbouwen.

De projecten beschreven in het huidig ontwerpplan zullen in 2005 een reductiepotentieel opleveren van 5.272,3 kiloton CO₂ ten opzichte van het Business-As-Usual-scenario. Dat wil zeggen dat die maatregelen onvoldoende zijn om de stabilisatie-doelstelling te bereiken.

Daarbij moeten volgende nuancerings aangebracht worden. Het was nog niet mogelijk om het reductiepotentieel van een aantal belangrijke maatregelen te berekenen, onder meer voor mobiliteit. De feitelijke reductie zal dus hoger liggen dan de voorlopige prognose. Een deel van de projecten met direct meetbare emissiereductie zijn nog in voorbereiding en zullen het grootste emissiereductiepotentieel pas waarmaken na 2005. Het plan bevat ook bewustmakende en informerende projecten die meestal op langere termijn en pas na herhaling effect hebben.

In de eerste editie van dit plan zijn bovendien nog niet alle kostenefficiënte maatregelen uitgeput. Vooral de maatregelen 'in overweging' uit deel 2 moeten bij de eerste herziening van dit plan, in de loop van 2003, aan bod komen. Ook de beleidsvoorbereidende studies zullen inspiratie opleveren voor extra emissiereducerende maatregelen. De federale overheid moet met eigen 'horizontale' maatregelen de doelstellingen binnen de gewesten helpen realiseren.

Het uiteindelijke doel van het Vlaams klimaatbeleid is tenslotte de realisatie van de bindende verplichtingen uit het Kyoto-protocol, die pas vanaf de periode 2008-2012 gelden. In de rechter kolom op de slide is ter illustratie ook de Belgische 7,5 procent-doelstelling weergegeven. Welke doelstelling dan voor Vlaanderen zal gelden, is afhankelijk van de politieke besprekingen over de lastenverdeling tussen de verschillende gewesten.

Om de doelstelling voor 2008-2012 te halen, hanteert het Vlaams Klimaatbeleidsplan een aantal strategieën. Het is de bedoeling om de maatregelen binnen alle betrokken Vlaamse departementen continu te verbeteren en te verbreden. Een sterk Vlaams standpunt op nationaal niveau is noodzakelijk. De betrokken doelgroepen moeten verder geresponsabiliseerd worden. De maatregelen moeten afgestemd worden op de beleidsinstrumenten die niet tot de gewestelijke bevoegdheden behoren. Tot slot moet er een integraal beleidskader voor de flexibiliteitsmechanismen komen.

Een dynamisch klimaatbeleid is een permanent leerproces dat nieuwe en betere projecten oplevert. De evaluatie, coördinatie en integratie van de projecten is een permanente opdracht voor de Taskforce. Daarvoor worden er ook specifieke en zeer concrete beleidsindicatoren ontwikkeld. Zo zal er binnen alle bevoegdheidsdomeinen een horizontale 'klimaatsreflex' ontstaan. Er is een duidelijk politiek engagement van de Vlaamse regering om op basis van deze beleidsvoorbereiding de nodige kostenefficiënte acties te ondernemen.

De Vlaamse regering beschikt over te weinig bevoegdheden en instrumenten om een afdoend klimaatbeleid te voeren en de doelstellingen te realiseren. Belangrijke instrumenten zijn in handen van de federale overheid. Ik herhaal nogmaals dat de Vlaamse regering zich tot de stabilisatie-doelstelling engageerde op voorwaarde dat de federale regering aanvullende maatregelen neemt op het vlak van energie, transport, fiscaliteit en productnormering. We zullen daar, onder meer in de nationale overlegorganen, op blijven aandringen.

Het Vlaamse Gewest pleit uitdrukkelijk voor een gelijkwaardige lastenverdeling tussen de gewesten op vlak van reductie-inspanningen. Voorlopig beslist zowel het Waalse als Vlaamse Gewest om de uitstoot van de broeikasgassen in elk gewest apart, tegen 2005 te stabiliseren ten opzichte van het niveau van 1990. Om de kosten te beperken, dienen de reducties eerst en vooral te gebeuren daar waar ze het goedkoopst zijn. Deze kostenefficiëntie

dient een belangrijke rol te spelen bij de verdeling van de lasten tussen de gewesten.

Een efficiënt klimaatbeleid moet er tevens voor zorgen dat alle mogelijke maatschappelijke actoren betrokken worden en hun verantwoordelijkheid nemen voor de oplossing van dit milieuprobleem. Daarom moet er per maatschappelijke sector een richtinggevende reductiedoelstelling vastgelegd worden op basis van het technologische en socio-economische potentieel van de doelgroep. Dat zal de efficiëntie van de instrumenten verhogen. De kennis over het mogelijke reductiepotentieel van de verschillende sectoren is nog beperkt. Onder meer op basis van de resultaten van dit plan zullen we de potentiële verder afbakenen. We zullen daarover een maatschappelijk debat voeren.

Niet alle kostenefficiënte en energiebesparende maatregelen worden door de doelgroepen ook in praktijk gebracht, zelfs al hebben ze een korte terugverdientijd. De Taskforce Klimaatbeleid Vlaanderen zal de socio-economische en psychologische barrières proberen te identificeren en weg te werken.

Tenslotte voorziet het protocol van Kyoto in drie zogenaamde flexibiliteitsmechanismen. Die mechanismen laten toe dat bepaalde emissiereducties in eigen land vervangen worden door reductieprojecten of aankoop van rechten in andere landen. Naast het Europees systeem van handelbare emissierechten bestaat er vanaf 2008 tussen de Annex-I-landen ook de mogelijkheid om, volgens de regels van het Kyoto-protocol, wereldwijd emissierechten te verhandelen.

Vervolgens zijn er de twee projectgebonden mechanismen, met name de gezamenlijke tenuitvoerlegging en de mechanismen voor schone ontwikkelingen. In de werkgroep Flexibiliteitsmechanismen van de Taskforce zal er in eerste instantie een juridisch en beleidskader uitgewerkt worden om deze instrumenten, indien nodig te operationaliseren.

Vlaanderen blijft een pragmatische houding aannemen. De prioriteit blijft liggen bij het reduceren van emissies op eigen grondgebied of binnen een Europees systeem van handelbare emissierechten. Door de zware verplichtingen van het Kyoto-protocol zullen niet alle nodige reducties in Vlaanderen en tegen een aanvaardbare kostprijs kunnen gebeuren. Er wordt gewerkt aan verdere kennisopbouw en netwerking over deze instrumenten, onder meer door proefprojecten. Er zal een maatschappelijk en politiek debat gevoerd worden over

de opportuniteit en de randvoorwaarden voor flexibele mechanismen.

I.3. Toelichting door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw

Minister Vera Dua : Vlaanderen moet zich mengen op de internationale fora, waar een en ander beslist wordt. De Europese ministerraden beschikken over ontwerpen van richtlijnen, onder meer over de handelbare emissierechten. We moeten de besluitvorming beïnvloeden en eventueel ons klimaatplan eraan aanpassen.

Over de CO₂-taks is er in de Europese ministerraad voor Leefmilieu nog geen consensus. Het is belangrijk dat er vlug duidelijkheid komt op Europees en Belgisch vlak, zoniet zullen de doelstellingen moeilijk gehaald worden.

In een studie van het federale planbureau staat dat de invoering van een CO₂-energietaak van 11,5 euro per ton CO₂ op middellange termijn een positief effect op het bruto binnenlands product en de werkgelegenheid zal hebben. De taks moet gekoppeld worden aan een verlaging van de lasten op arbeid. Het gaat dus over een verschuiving van de lasten. Om de Kyoto-norm te bereiken, zullen we creatieve oplossingen moeten vinden die onze concurrentiepositie niet aantasten. Daarom is de consensus over de aanpak van het klimaatbeleid en de invoering van handelbare emissierechten zo belangrijk. Daarover dient dus nog in Vlaanderen en op internationaal vlak uitvoerig gediscussieerd te worden.

I.4. Toelichting door de SERV

De heer Pieter Kerremans, administrateur-generaal van de SERV : We zijn blij dat met het uitstel dat we gekregen hebben. Het betreft immers een heel belangrijk advies. We zijn er in geslaagd om een consensus te bereiken.

De heer Peter Van Humbeeck, vertegenwoordiger van de SERV : Het advies van de SERV bestaat uit drie delen : de invalshoek en uitgangspunten ; de aanbevelingen op een aantal kernvragen over het klimaatbeleid en specifieke aanbevelingen over het klimaatplan.

Het advies handelt over een aantal hoofdlijnen. De SERV heeft immers al tien andere afzonderlijke adviezen geformuleerd over onderdelen van het klimaatbeleid, onder meer over het benchmark-

convenant. Voorts is er het boek 'Klimaatverandering en klimaatbeleid, een leidraad'.

Bij de beoordeling van het plan hanteren we twee uitgangspunten. Vooreerst pleiten we voor een pragmatische aanpak. Het klimaatplan is niet ideaal, we hebben ook veel kritiek maar we zijn wel blij dat het er is. Er kan nog veel gediscussieerd worden over de diverse onderdelen ervan. België en Vlaanderen hebben al veel ambitieuze klimaatdoelstellingen geformuleerd die nooit gehaald zijn, bij gebrek aan consensus over maatregelen en instrumenten. Langer wachten is nefast voor het milieu en de economie.

Daarom pleit de SERV voor een pragmatische houding : we dienen nu die maatregelen te nemen waarover een brede consensus bestaat. Door nu maatregelen te nemen zal de knowhow in bedrijven en andere doelgroepen toenemen. De leereffecten zullen op termijn misschien belangrijker zijn dan de concrete emissiereducties. De SERV pleit met andere woorden voor onmiddellijke actie. Deze pragmatische houding kunnen we uiteraard niet eeuwig blijven volgen omdat we de kernvragen de komende jaren zeker moeten beantwoorden.

De SERV is voorts van oordeel dat het klimaatprobleem nooit opgelost kan worden door kleine en verspreide ingrepen. Er zijn integendeel ingrijpende veranderingen nodig in onze huidige manier van wonen, leven, werken, verplaatsen, ontspannen, enzovoort en dat kan niet van vandaag op morgen. Daarom moet het klimaatbeleid op een brede maatschappelijke steun kunnen rekenen. Het beleid moet tot stand komen in nauw overleg met de doelgroepen : de interactieve beleidsontwikkeling in plaats van de traditionele top-downaanpak. De SERV heeft zelf geïnvesteerd in een maatschappelijk debat over het Vlaamse klimaatbeleid.

Precies daarom waarderen we het dat dit plan geen traditioneel plan is waarin het beleid voor een langere periode wordt vastgelegd. De Vlaamse regering beschouwt dit plan als het startschot voor een continu leerproces. Dat is volgens ons de aangewezen weg : het klimaatbeleid moet jaarlijks opgevolgd en bijgestuurd worden. We rekenen erop dat de Vlaamse regering er effectief werk van maakt.

De SERV formuleert voorts een aantal aanbevelingen op kernvragen door zijn visie op die kernvragen te toetsen aan het plan. De SERV stelt drie belangrijke vragen. Welke strategie is aangewezen ? Hoe verdelen we de taken tussen de beleidsniveaus

en bevoegdheidsdomeinen ? Hoe dient het beleid geconcretiseerd te worden ?

De eerste aanbeveling luidt : volg een tweesporenbeleid. De Belgische emissiereductiedoelstelling is ambitieus in vergelijking met die van andere EU-lidstaten en daarom moeten we streven naar een beleid dat de kosten ervan zo veel mogelijk verlaagt. Dat kan op twee manieren : zoeken naar de interne maatregelen met de laagste kosten en gebruik maken van flexibiliteitsmechanismen

Een en ander in het Klimaatplan wijst erop dat de Vlaamse regering kosteneffectiviteit belangrijk vindt. Wij staan daar achter, maar de benadering in het plan is te eenzijdig. Kosteneffectiviteit is een statisch begrip dat gericht is op de korte termijn : men zoekt naar een optimale verdeling van de totale inspanningen op een bepaald moment. Een dynamisch perspectief op lange termijn is even belangrijk. We moeten met andere woorden nagaan welk beleid de kosten op termijn verlaagt.

De vooropgestelde emissiereductie kan door middel van een bepaalde combinatie van maatregelen gerealiseerd worden. Misschien is een andere combinatie mogelijk waardoor dezelfde doelstelling op een goedkopere manier gehaald kan worden. In de praktijk moeten alle mogelijke maatregelen geïnventariseerd worden en gerangschikt volgens hun kosten in een zogenaamde marginale kostencurve. Op die manier kunnen we de goedkoopste maatregelen die het beste resultaat opleveren eerst nemen.

In een kosteneffectiviteitanalyse kijkt men alleen maar naar de marginale kosten van de huidige technieken. En precies daarom is deze benadering te beperkt. Men gaat niet na welke voordelen innovaties en verbeteringen zouden kunnen opleveren. Men gaat evenmin na welke invloed een beleid dat nieuwe technieken stimuleert, zou kunnen hebben.

Het gevolg hiervan kan zijn dat we dezelfde doelstelling halen op een goedkopere manier of dat we evenveel uitgeven en bijgevolg ambitieuzere doelstellingen realiseren. Kosteneffectiviteit is belangrijk, maar eigenlijk dienen we in ons milieu- en energiebeleid na te gaan hoe we de kostencurve kunnen doen dalen. Dat laatste ontbreekt vandaag nog.

Fotovoltaïsche energie bevorderen is vanuit kosteneffectief standpunt overbodig. Als we in de toekomst durven te kijken, is dat niet langer zo. Uit gegevens van het Internationale Energie Agentschap (IEA) blijkt dat de kosten van fotovoltaïsche

cellen, windenergie en biomassa in functie van de gecumuleerde elektriciteitsproductie dalen naarmate we meer investeren in die technologie. Ervaring is belangrijk. Het IEA schat dat elke verdubbeling van de cumulatieve energieproductie de kosten van fotovoltaïsche cellen zal doen dalen met 20 tot 35 procent.

Een tweede nuancering bij kosteneffectiviteit is dat kosten nooit het enige selectie criterium kunnen zijn. We verwijzen daarvoor naar onze andere adviezen.

We kunnen de kosten ook doen dalen door flexibiliteitsmechanismen in te zetten bovenop de interne maatregelen. Al heel veel landen werken met de flexibiliteitsmechanismen uit het Kyoto-protocol omdat ze de kosten voor landen met zware reductieverplichtingen helpen te verlagen. De SERV is van oordeel dat België en Vlaanderen daarom flexibiliteitsmechanismen moeten toepassen.

Nederland heeft een CDM-adviesdocument met procedures en criteria voor alle CDM-projecten. CDM staat voor clean development mechanism en dat zijn projecten die samen met ontwikkelingslanden worden uitgevoerd. De criteria zijn algemeen en beperkt. Het moet gaan om een land dat het Kyoto-protocol heeft ondertekend. Het mogen geen nucleaire projecten of SINK-projecten zijn. Het moet gaan om werkelijke emissiereducties. De projecten moeten kosteneffectief zijn. Ze moeten ook bijdragen tot duurzaamheid. Het beleidskader is nog niet af, maar er lopen wel al enkele projecten.

Nederland werkt met vier CDM-instrumenten : projecten met internationale organisaties, project-subsidies aan ondernemingen, bilaterale overeenkomsten en ten slotte werken met tussenpersonen. Binnen het Nederlandse ministerie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) is een CDM-afdeling actief en de overheid investeert in de projecten.

Wat doet Vlaanderen voor flexibiliteitsmechanismen ? Wat lezen we erover in het Klimaatplan ? Vlaanderen zal voor randvoorwaarden zorgen na een maatschappelijk debat en nadat het ervaring heeft opgedaan in proefprojecten. De SERV vreest dat het nog lang zal duren voor Vlaanderen een eigen strategiedocument heeft.

Binnen de flexibiliteitsmechanismen zullen we de prioriteit leggen op het Europese emissiehandelsstelsel. Het zal waarschijnlijk nog een tijd duren voordat dit stelsel op punt staat, terwijl het

CDM-systeem al van start is gegaan. Het plan voorziet in één bijkomende voltijdse equivalent in een tijdelijk statuut, wat te beperkt is. De nodige middelen ontbreken ook.

Om de Kyoto-doelstellingen daadwerkelijk te realiseren, moet er op korte termijn iets veranderen. Ook de SERV is van mening dat flexibiliteitsmechanismen aanvullend moeten zijn op interne maatregelen en dat er randvoorwaarden aan moeten worden gekoppeld, maar er moet nu actie worden gevoerd. De SERV pleit daarom voor een pragmatische houding, een onmiddellijk begin met de implementatie van de flexibiliteitsmechanismen en de invulling van het beleidskader op basis van ervaringen en analyses uit andere landen.

De SERV vraagt om de relatie tussen absolute plafonds en relatieve doelstellingen te verduidelijken. In het plan wordt niet concreet aangegeven hoe met het spanningsveld tussen de internationale Kyoto-verplichtingen, die uitgedrukt zijn als absolute emissieplafonds, en de relatieve doelstellingen in bepaalde projecten zal worden omgegaan. Deze onduidelijkheid zorgt voor onrust en discussie over de wenselijkheid van bepaalde projecten. De SERV pleit voor een scharniermoment in 2006. Indien tegen dan de emissiereducties achterblijven op het gewenste tempo, moeten extra maatregelen worden genomen. Dit impliceert dat op korte termijn de opties duidelijk worden over hoe men een eventueel tekort zal invullen om de doelstellingen voor de eerste verbintenisperiode te halen.

Een volgende aanbeveling is het zoeken naar een alternatief voor de verdeling tussen de gewesten. De nationale klimaatcommissie heeft de opdracht gekregen om ten laatste tegen 2005 een voorstel uit te werken. De raad verwacht dat het zeer moeilijk, zo niet onmogelijk zal zijn om tussen de gewesten tot een consensus te komen over de te hanteren methodologie en criteria voor de verdeling van de Belgische Kyoto-doelstelling tussen de gewesten. Dit kan leiden tot een beleidsimpasse waarbij noch de federale overheid, noch de gewesten een echt klimaatbeleid voeren. De raad blijft de zoektocht naar consensus tussen de gewesten ondersteunen, maar suggereert daarnaast een doorgedreven coördinatie van concrete klimaatmaatregelen van gewesten en federale overheid. Wij denken bijvoorbeeld aan gelijke isolatiemaatregelen voor woningen en efficiëntiestandaarden voor de industrie.

Hoe ziet de SERV de taakverdeling ? Een coördinatie van het Vlaamse klimaatbeleid op het federale niveau en dat van de gewesten dringt zich op. Een zeer nauwe afstemming van het Vlaamse kli-

maatbeleid op het federale beleid en het beleid in de andere gewesten is wenselijk. De raad waardeert dat hiervoor een samenwerkingsakkoord wordt uitgewerkt, maar betwijfelt of dit zal volstaan. De nationale klimaatcommissie zal zich immers vooral bezig houden met de grote lijnen zoals uiteengezet in het nationaal klimaatplan, terwijl ook en vooral bij de uitvoering op het terrein een goede afstemming onontbeerlijk is.

Vervolgens moet de Vlaamse inbreng op het Europese en internationale niveau versterkt worden. Zeker voor het klimaatbeleid is het internationale niveau zeer belangrijk. De ervaring wijst echter uit dat de betrokkenheid van Vlaanderen en de behartiging van de Vlaamse belangen in het klimaatbeleid in een aantal belangrijke dossiers onvoldoende is geweest. Voor de vastgestelde knelpunten voorziet het klimaatplan niet in een oplossing. De raad vraagt dan ook een beter gedocumenteerde en gemandateerde deelname aan en opvolging van internationale onderhandelingen door Vlaanderen (en België).

Ten slotte moet de samenwerking tussen beleidsdomeinen vergroot worden. De raad waardeert dat het voorontwerp een coproductie is van verschillende bevoegdheidsdomeinen, met de bevoegdheidsdomeinen 'milieu' en 'energie' als belangrijke trekkers. Toch meent de raad dat het plan moeilijk als een integraal plan kan worden bestempeld. De oprichting van de 'Taskforce Klimaatbeleid Vlaanderen' is hierin een eerste belangrijke stap, maar wellicht onvoldoende voor de daadwerkelijke integratie van klimaataspecten in de besluitvorming van alle relevante beleidsterreinen. Die samenwerking kan nog worden vergroot.

Ten slotte gaat de SERV in op de vraag hoe het klimaatbeleid verder moet worden ingevuld. Ten eerste moet het beleidsonderbouwend onderzoek worden versterkt. De afgelopen jaren heeft de Vlaamse overheid te weinig geïnvesteerd in beleidsvoorbereidend onderzoek ter onderbouwing van het Vlaams klimaatbeleid en van de standpunten die op internationaal niveau werden ingenomen. Daarom pleit de SERV ook voor een ambitieus Vlaams onderzoeksprogramma.

Voldoende wetenschappelijke informatie en onderbouwing zijn wenselijk, maar kunnen geen substituuት zijn voor maatschappelijk overleg. De raad pleit dan ook voor een ruime betrokkenheid van alle maatschappelijke actoren bij het klimaatbeleid en dit op verschillende niveaus. In dit licht waardeert de raad het voornemen van de Vlaamse regering om de doelgroepen steeds te betrekken bij de

verdere uitbouw van het Vlaamse klimaatbeleid. Dit gebeurt al in de praktijk, denk maar aan de betrokkenheid van de SERV bij de discussies over de voorbereiding van het Vlaamse standpunt inzake het Europese emissiehandelsstelsel. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de 'capacity building'. Inspraak zonder inzicht leidt tot uitspraken zonder uitzicht. We moeten ervoor zorgen dat meer actoren worden betrokken bij het debat over klimaatbeleid en niet die veertig mensen die mekaar op studiedagen telkens weer treffen. De SERV heeft hier al verschillende inspanningen voor geleverd, onder meer met het klimaatdebat en het klimaatboek. De Vlaamse overheid moet deze rol overnemen, al is de SERV bereid hieraan actief mee te werken.

Een andere aanbeveling is dat er moet worden gezorgd voor concrete en toetsbare doelstellingen. De Vlaamse stabilisatiedoelstelling is gekoppeld aan de voorwaarde dat de federale overheid voldoende begeleidende maatregelen neemt en dat ook op Europees niveau maatregelen worden genomen. Dit maakt van de stabilisatiedoelstelling een louter indicatieve doelstelling, die moeilijk toetsbaar is. Los daarvan is de stabilisatiedoelstelling voor 2005 zeer ambitieus geworden, doordat er nog weinig is gebeurd om op Vlaams niveau tijdig extra maatregelen te nemen. In deze context vraagt de raad zich af welk belang moet worden gehecht aan de tussentijdse stabilisatiedoelstelling voor 2005. De SERV vraagt om de doelstelling concreter en beter toetsbaar te maken.

Een laatste aanbeveling is het uitwerken van een visie op het klimaatbeleid na 2012. De doelstellingen van het Kyoto-Protocol worden op wereldvlak slechts beschouwd als een minimale eerste stap in de aanpak van de klimaatproblematiek. Verdergaande internationale afspraken voor de periode na 2012 zijn gepland. In 2005 starten daarover de internationale onderhandelingen. We moeten deze discussie goed voorbereid kunnen aangaan.

Ik eindig met een aantal specifieke aanbevelingen bij het voorliggende klimaatplan. Ten eerste moeten er meer garanties komen dat het klimaatplan effectief zal worden uitgevoerd. Vlaanderen heeft in het verleden aan plannen en doelstellingen geen gebrek gehad, maar telkens liep het mis met de concrete uitvoering en werden de doelstellingen niet gerealiseerd. Het klimaatbeleid biedt volgens de SERV onvoldoende garanties dat de door het klimaatplan geformuleerde maatregelen en projecten daadwerkelijk uitgevoerd zullen worden. Ten eerste dreigt door het gebrek aan decretale regels de doorwerking van het plan in het beleid en in de

tijd beperkt te zijn. Ten tweede zijn er indicaties dat de geplande middelen en personeelsinzet te laag zijn ingeschat. Ten derde is de financiering van het geplande klimaatbeleid onzeker. Ten vierde werd in onvoldoende initiatieven voorzien voor het vergroten van het maatschappelijke draagvlak voor klimaatmaatregelen.

Een tweede aanbeveling is de verlenging van de planperiode. De keuze voor de looptijd van het plan (2002-2005) hangt ongetwijfeld samen met de Vlaamse stabilisatiedoelstelling voor 2005, maar is te kort. Voor de doelgroepen is het noodzakelijk dat zij voor een periode langer dan drie jaar weten aan welke randvoorwaarden zij kunnen werken. De klimaatproblematiek vergt bovendien ook een visie op langere termijn.

Een derde aanbeveling is het geleidelijk verhogen van het ambitieniveau van het plan. De kritiek luidt dat het huidige niveau veel te laag is. Slechts 33 procent van de stabilisatiekloof zou worden overbrugd. Het op het eerste gezicht lage ambitieniveau van het ontwerpplan moet volgens de SERV worden genuanceerd. De raad onderschrijft het voorlopige ambitieniveau van het plan, maar rekent erop dat de jaarlijkse actualisatie het ambitieniveau geleidelijk zal verhogen en dat tegelijk meer duidelijkheid zal worden gegeven over de bijdrage van federale maatregelen en flexibiliteitsmechanismen.

Een laatste aanbeveling heeft betrekking op het activeren van het innovatie- en technologiebeleid. De klemtoon van het beleid moet liggen op het verlagen van de kosten in de toekomst, in plaats van op het verlagen van de kosten vandaag.

De eindconclusie van de SERV luidt dat het plan niet ideaal is, maar dat er wel aan begonnen moet worden.

I.5. Toelichting door de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (MiNa-Raad)

De heer Rudi Verheyen, voorzitter : Vanmorgen legde de MiNa-Raad zijn advies vast over het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005. De sociaal-economische partners in de Raad onthielden zich echter, wat ik uiteraard betreurt.

Dit advies van de raad over het Vlaams klimaatbeleidsplan vormt één geheel met eerder vastgestelde adviezen : over de inpassing van economische instrumenten in het Vlaamse klimaatbeleid, over het voorontwerp van benchmarkconvenant inzake

energie-efficiëntie in de industrie en over het voorontwerp van CO-REG-decreet. Ook het advies dat de raad vandaag vaststelde omtrent het voorontwerp van programmadecreet 2003 – waarin een wijziging aan de Vlaamse doelstelling inzake elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen werd opgenomen – dient samen met voorliggend advies te worden gelezen. Ik beperk me tot de hoofdlijnen.

Uitgangspunt van het voorgestelde ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 is de vertaling van de doelstelling, aangegaan door de Vlaamse regering, om in 2005 inzake broeikasgasemissies terug het niveau van 1990 te bereiken. De raad vond het ten eerste verheugend dat de Vlaamse regering in april 2001 dit engagement aanging. Het formuleren van concrete ambitieuze doelstellingen leidt immers altijd tot een positieve mentale veerkracht. Hij meent echter dat de regering met de randvoorwaarden die samen met het engagement werden geformuleerd, te veel verantwoordelijkheid van zich afschuift. Zo stelde de Vlaamse regering in april 2001 dat ze zich enkel kan verbinden tot het stabiliseren van de Vlaamse emissies tegen 2005 op voorwaarde dat de federale overheid voldoende begeleidende maatregelen neemt op het vlak van energie, transport en fiscaliteit. Deze afschuiving van verantwoordelijkheid loopt volgens de raad trouwens als een rode draad door het plan. In het beste geval zal met het plan daardoor slechts 37 procent van de stabilisatiekloof tegen 2005 worden verwezenlijkt.

Zelfs indien de federale overheid de federale CO₂-energieheffing invoert (zoals de federale regering trouwens onder bepaalde randvoorwaarden beloofde in haar regeerakkoord en in het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling), zal Vlaanderen nog steeds niet in staat zijn om de stabilisatiedoelstelling te bereiken, laat staan in een latere fase verdere reducties te realiseren.

De raad concludeert hieruit dat, alhoewel uiteraard afstemming met het federale beleid noodzakelijk blijft, de Vlaamse overheid haar eigen bevoegdheden en mogelijkheden niet dient te ontlopen, maar juist maximaal dient te benutten. Wat betreft de ‘vermeende’ federale materies als transport, energie en fiscaliteit, kan door de Vlaamse regering verder gegaan worden dan op het eerste zicht gedacht. Zo formuleert de raad in zijn advies verschillende economische en fiscale instrumenten die door het Vlaamse Gewest specifiek op de ‘vermeende federale’ beleidsdomeinen kunnen worden ingezet, gaande van een heffing op de distributie van elektriciteit, een kilometerheffing voor voertuigen, een energievriendelijkere belasting op de inverkeer-

stelling van voertuigen en een energievriendelijkere onroerende voorheffing. Van dergelijke gedragsbeïnvloedende economische instrumenten is helaas in het plan geen sprake.

De raad meent dat in principe verder zou moeten worden gekeken dan de doelstelling in 2005. De eerste verbintenissenperiode van het Protocol van Kyoto legt ons land in de periode 2008-2012 immers een reductiedoelstelling van min 7,5 procent op ten opzichte van de emissies in 1990. Het aandeel van Vlaanderen in deze reducties hangt natuurlijk af van de uiteindelijke lastenverdeling van de Belgische reductiedoelstelling tussen de verschillende gewesten.

De Vlaamse regering lijkt hier te blijven opteren voor een verdeling op basis van kostenefficiëntie, daar waar het Waalse Gewest een lineaire verdeling onder de gewesten voorstaat. De raad brengt hier nogmaals zijn voorstel in herinnering, geformuleerd in zijn advies van 4 juli 2002 over de inpassing van economische instrumenten in het Vlaamse klimaatbeleid : voor bepaalde sectoren of doelgroepen zou een lineaire verdeling moeten worden toegepast (bijvoorbeeld voor de doelgroep huishoudens en residentiële sector, voor de sector verkeer en transport) en voor andere doelgroepen een verdeling op basis van kostenefficiëntie van de maatregelen. Deze denkpiste vereist uiteraard verdere uitwerking en dient rekening te houden met de verschillende instrumenten die momenteel worden uitgewerkt in de verschillende gewesten.

Los van de uiteindelijke methode van lastenverdeling vindt de raad alleszins dat de Vlaamse regering in voorliggend klimaatbeleidsplan 2002-2005 nu reeds duidelijk moet aangeven of, en zo ja in welke mate en onder welke randvoorwaarden, gebruik zal gemaakt worden van de zogenaamde flexibele mechanismen die overeenkomstig het Protocol van Kyoto kunnen worden ingezet en hoe die zullen worden gefinancierd. De raad stelt wel vast dat het project 11 van het plan de intentie heeft daarover een afzonderlijk beleidsplan op te stellen, maar hij mist reeds de grote krachtlijnen van dit beleidsplan.

Na de eerste verbintenissenperiode zullen nog verdergaande reducties moeten bereikt worden. Het Intergovernmental Panel on Climate Change acht een wereldwijde daling van de broeikasgasuitstoot met minstens 50 tot 70 procent noodzakelijk om de meest dramatische gevolgen van de klimaatverandering te kunnen tegengaan. Dergelijke doelstellingen zullen in veel mindere mate met "no regret"-maatregelen kunnen worden behaald. De Vlaamse

regering zal dus al gauw strategische keuzes moeten maken en zal niet langer kunnen terugvallen op de win-winmaatregelen die momenteel in het ontwerpplan zijn opgenomen. Daarom is het nu reeds belangrijk te voorzien in maatregelen die niet enkel voor systeemaanpassingen zorgen – zoals de meeste maatregelen vervat in het plan –, maar ook systeemveranderingen teweegbrengen. De raad verwijst hiervoor graag naar de doelstellingen opgenomen in de Kleurennota van de Vlaamse regering, waarin wordt beoogd Vlaanderen tegen 2010 tot de topregio's inzake eco-efficiëntie te laten behoren. Een verregaande ontkoppeling tussen economische groei en milieu-impact enerzijds en materiaal- en energiegebruik anderzijds, wordt daarvoor vooropgesteld. De raad hoopt dat dergelijke intentieverklaring niet kan bijgezet worden bij de andere niet-behaalde intentieverklaringen. De realisatie van deze doelstellingen zal een stimulerende rol van de Vlaamse overheid vergen.

Een belangrijk aspect hiervan is het stimuleren ervan via subsidiëring van onderzoek en ontwikkeling van innoverende technologieën. De raad vraagt dat daarom dringend werk gemaakt wordt van het opzetten van omvangrijke programma's voor onderzoek, ontwikkeling en demonstratie van innoverende, kansrijke technieken binnen diverse sectoren. Nieuwe technologische ontwikkelingen binnen deze sectoren zijn nodig om de noodzakelijke efficiëntieverbeteringen in de wijze van produceren en consumeren mogelijk te maken en om de wijze van energievoorziening geleidelijk aan te doen overschakelen naar een koolstofarme energiehuishouding met daarin een belangrijke rol voor waterstof en hernieuwbare energie.

De MiNa-Raad vreest dat het ontbreken van een decretale onderbouw van het klimaatbeleidsplan het Vlaamse Gewest parten zal spelen, zeker in een latere fase : daardoor kan een volgende regering het plan immers gewoon naast zich neerleggen en kan de jaarlijkse herziening van het plan niet worden gegarandeerd. Er kan bovendien gemakkelijk van het plan afgeweken worden – zoals het programmadecreet 2003 helaas al bewijst – en kunnen er geen bindende doelstellingen voor bestuurlijke overheden in worden opgenomen. Daardoor wordt het klimaatbeleidsplan totaal vrijblijvend. Tenslotte wordt ook het maatschappelijk overleg in de fase van totstandkoming, uitvoering, evaluatie en bijsturing niet gegarandeerd.

Om al die nadelen te vermijden, suggereert de raad om de strategische beleidsplanning inzake het klimaatbeleid duidelijk voor te behouden voor het

themahoofdstuk "Verandering van het klimaat door het broeikas effect" van het Vlaamse milieubeleidsplan. Het klimaatbeleidsplan, dat daar nu grotendeels los van is uitgewerkt, zou daar met andere woorden feitelijk mee overeen moeten stemmen. Binnen het themahoofdstuk klimaatsverandering van het milieubeleidsplan zouden in de mate van het mogelijke voor de verschillende beleidsdomeinen of -sectoren sectorale reductiedoelstellingen en strategische krachtlijnen moeten worden vastgelegd, die vervolgens in respectievelijke sectorbeleidsplannen (mobiliteitsplan, sociaal huisvestingsplan, energiebeleidsplan enzovoort) kunnen worden geconcretiseerd. Op die manier dient elke minister bevoegd voor een bepaald beleidsdomein zelf verantwoordelijkheid op te nemen door binnen het eigen beleidsdomein een specifieke reductiedoelstelling te realiseren. Met het huidige planingsproces is dergelijk dwingend karakter – waarbij het klimaatbeleid geïntegreerd wordt in andere beleidsdomeinen – volledig afwezig.

Wat betreft de financiering van het plan, vindt de raad in het ontwerpplan bij de projecten wel aanduidingen van de te verwachten kosten en de voorziene wijze van financiering, maar blijft hij in het ongewisse over het totaalbeeld en de zekerheid waarmee deze middelen zullen kunnen worden vrijgemaakt. De raad wijst op het wegvallen van een ingecalculeerde inkomstenstroom in het Energiefonds, dat het REG-beleid van de Vlaamse regering had dienen te financieren. De raad vraagt zich af hoe de financiering van dit Fonds opnieuw kan worden gegarandeerd. Hij formuleert in zijn advies een constructie waarbij – tot een structurele financiering van het Energiefonds opnieuw is gegarandeerd – een belangrijk deel van de noodzakelijke REG-middelen wordt bijgeschoten door het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

Een element dat in de huidige beleidscontext uitermate belangrijk is ter evaluatie van een beleidsplan, is de mate van horizontale en verticale integratie die erin wordt gerealiseerd. Horizontale integratie duidt op de mate waarin verschillende beleidsdomeinen samenwerken tot het bereiken van een gezamenlijk doel, verticale integratie op de mate waarin verschillende beleidsniveaus samenwerken.

De raad kan niet ontkennen dat met betrekking tot de horizontale integratie een aantal vorderingen zijn gemaakt. Een aantal andere dan energie- en milieubeleidsdomeinen zijn in het plan redelijk concrete doelstellingen aangegaan, maar volgens de raad blijft dit nog steeds veel te beperkt. Bovendien blijft het veelal een corrigeren van beleidsbe-

slissingen die een negatieve invloed hebben op het energiegebruik. De raad pleit er daarom voor om in het plan een methodiek te voorzien die ervoor zorgt dat de belangrijkste maatregelen en nieuwe regelgeving van de Vlaamse overheid, worden gescreend op hun energie- en klimaataspect. Op die manier kan proactiever en preventiever gewerkt worden, en niet langer curatief. Over enkele beleidsdomeinen, zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit en landbouw, formuleert de raad in zijn advies trouwens een aantal aanbevelingen.

Wat betreft de verticale integratie, merkt de raad op dat vele projecten en maatregelen van de Vlaamse overheid onvoldoende zijn afgestemd op Europese en federale ontwikkelingen. Dergelijke afstemming is nochtans noodzakelijk om de inzet van een optimale instrumentenmix te garanderen.

Tot slot had ik graag nog een opsomming gegeven van enkele specifieke opmerkingen van de raad. Hij formuleert opmerkingen over de beleidsdoelstelling hernieuwbare energie voor de regeerperiode 2000-2004 die in het plan wordt genegeerd, over de systemen van groenestroom- en warmtekrachtcertificaten, de benchmark- en auditconvenants, de voorbeeldrol van de Vlaamse overheid inzake energiebesparing, de sensibiliseringscampagnes over rationeel energiegebruik, de energierecupatie in verbrandingsinstallaties en de regelgeving inzake energiecificering van gebouwen.

Tot slot wens ik de parlementsleden er op te wijzen dat eenieder van ons zijn verantwoordelijkheid dient op te nemen in de vermindering van het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen. Dat dit wel degelijk mogelijk is bewijzen we met het secretariaat van de MiNa-Raad. Zo zal de MiNa-Raad via haar project van bedrijfsinterne energiezorg zonder noemenswaardige investeringen – en zelfs met een ietwat verhoogde personeelsbezetting – het elektriciteitsverbruik op het secretariaat in 2002 met bijna 30 procent hebben doen afnemen ten opzichte van 2000. Een veel grotere verantwoordelijkheid ligt natuurlijk op uw schouders : bij de behandeling van dit klimaatbeleidsplan, maar ook bij de bespreking en goedkeuring van onder meer het CO₂/REG-decreet en het programmadecreet. We hopen dat u zich daarbij door onze talrijke adviezen laat inspireren.

I.6. Vragen van de leden en repliek van de sprekers

De heer Eddy Schuermans : We hebben hier twee belangrijke adviezen gehoord die vandaag pas ge-

formuleerd zijn. Is het niet mogelijk de bespreking daarvan uit te stellen tot we ze grondig hebben kunnen bestuderen ?

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, voorzitter : Het gaat inderdaad om twee belangrijk adviezen. Het debat zal vandaag beslist niet afgesloten kunnen worden. Er zijn trouwens vragen om hierover verdere hoorzittingen te organiseren. Daarover moeten we ons straks nog uitspreken. Maar dat alles belet ons niet om vandaag al een eerste vragenronde en een eerste bespreking te houden. (*Instemming*)

De heer Jos Bex : Ik heb een drietal vragen die naar alle deelnemers aan het gesprek gaan.

De eerste vraag betreft de problematiek van de samenwerking met de andere gewesten en met de federale overheid. Is een dergelijke samenwerking afdwingbaar ? Welke suggesties over productnormering, verkeer en fiscaliteit kunnen wij als gewestelijke overheid aan de federale regering doen ? Ook van daar zullen een paar maatregelen moeten komen : hoe kunnen we dit alles sturen en laten samenvallen met ons eigen plan ?

Vlaanderen heeft zichzelf de trekkersrol toebedeeld, die in heel Europa moet doorwegen. Maar als ik punt 10 van het advies van de SERV lees (de situatie met betrekking tot de landbouw) stel ik toch de vraag of Vlaanderen inderdaad een leidende rol kan spelen.

Uit punt 9 van datzelfde advies meen ik te kunnen afleiden dat de federale overheid de regels zou bepalen en dat de gewesten voor de uitvoering zouden moeten zorgen. Hoe gaat men de samenwerking tussen de gewesten coördineren ? Gaan wij op Europees vlak de gewenste rol kunnen spelen ?

Mijn tweede vraag stel ik naar aanleiding van een verklaring van mevrouw Dua. U stelde dat wij de hele zaak ruimer moeten zien, en dat we ook moeten kijken naar de neveneffecten. Maar u bekijkt alleen de positieve kant van de zaak. Er is echter ook een negatieve kant : heel wat maatregelen zullen duidelijk afremmend zijn voor bepaalde doelgroepen.

De derde vraag gaat naar de mensen van de SERV en gaat over de kosteneffectiviteit en de desbetreffende grafieken. Deze kosteneffectiviteit gaat uit van de momenteel gekende kosten.

Daarnaast geeft u een opsomming van een aantal factoren waarmee ook rekening moet gehouden worden : de milieu-effectiviteit, de handhaafbaar-

heid, de verdelingsimpact, de rechtvaardigheid, de macro-economische effecten, de werkgelegenheid, de concurrentiepositie enzovoort. Ik ben ervan overtuigd dat al die kosten moeten voorzien worden. De grafieken zouden dan veel minder spectaculair zijn. Het zou daardoor ook duidelijk worden dat de hele operatie van het protocol nog veel moeilijker is dan we durven vermoeden.

Het verheugt me dat de MiNa-Raad het over de waterstofeconomie heeft. Ik denk dat dit inderdaad een van de grote sleutelwoorden zal moeten worden. We moeten dit begrip zowel in de commissie milieu als in de commissie economie op de agenda proberen te krijgen. Zowel wetenschappelijk onderzoek daarover als projectsteun daarvoor zijn aanbevelenswaardig.

De heer Johan Malcorps : Ik zou aan de MiNa-Raad en de SERV willen vragen op mekaars adviezen te reageren, in het bijzonder betreffende twee specifieke punten. Want de beide adviezen zijn wel complementair maar vallen niet altijd samen. De MiNa-Raad blijft bijvoorbeeld sterk aandringen op het inzetten van economisch-fiscale instrumenten terwijl de SERV daarover zwijgt. Nochtans weten we allemaal dat de Kyoto-doelstellingen, zonder de inzet van vernoemde instrumenten, nooit zullen gehaald worden. Hoe ziet de SERV dit dan ?

De MiNa-Raad volgt ook een heel concrete denk-piste over de verdeling tussen de gewesten, waarbij voor bepaalde doelgroepen een lineaire verdeling kan toegepast worden terwijl voor andere doelgroepen een verdeling op basis van kostenefficiëntie moet gehanteerd worden. Staat de SERV hier achter ?

Anderzijds : hoe ziet de MiNa-Raad het tweesporenbeleid van de SERV ? Zit hij op dezelfde lijn en kan hij daar achter staan ? Of heeft de MiNa-Raad een andere visie ?

Op beleidsniveau vraagt de MiNa-Raad naar decretale verankering. Ook de SERV is bezorgd om de continuïteit van het beleid. We hebben inderdaad nood aan een langetermijnstrategie. Met het klimaatplan zoals het nu voorligt zijn we nog niet toe aan een toewijzing per minister waarbij ieder departement afzonderlijk een verantwoordelijkheid krijgt. Men kan de verantwoordelijkheid natuurlijk afschuiven naar het federale niveau, maar welke stappen zal men zetten en welke maatregelen zal men nemen naar dat federale niveau toe ? Het is immers een *conditio sine qua non* dat men op federaal en gewestelijk niveau dezelfde standpunten inneemt. Ik denk dat er op dat vlak nog heel wat moet gewerkt worden.

Mijn laatste vraag richt ik tot minister Stevaert. U bent heel snel over het mobiliteitsplan heen gegaan. Maar het globale milieueffectenrapport was voor het mobiliteitsplan niet zo positief. De CO₂-uitstoot blijft stijgen. Hoe denkt u dit te keren ? U kunt dus niet zomaar naar dat mobiliteitsplan verwijzen als het aankomt op maatregelen die klaar zijn om te worden ingeschoven in het klimaatplan.

De heer Jacques Timmermans : Mijn vraag betreft de kosteneffectiviteitsanalyse die door de heer Van Humbeeck geciteerd werd, en sluit aan bij de vraag van de heer Bex. Men stelt dat we met de opportuniteit van de innovatie moeten rekening houden. Maar het gaat hier om een plan op korte en middellange termijn. Ik vrees dat de vermindering van 7,5 procent reductie van CO₂-uitstoot echt zal moeten opgelegd en decretaal onderbouwd worden, omdat die doelstelling anders telkens opnieuw zal verdaagd worden.

In principe ben ik het eens met het SERV-advies waar het gaat over effectiviteitsanalyse, maar naar mijn gevoel zal er veel te veel tijd over gaan. Ik neem aan dat ook de SERV bereid is de doelstelling als zweepslag te gebruiken die ertoe aanzet onmiddellijk alternatieven te zoeken en voor te stellen. Het tweesporenbeleid mag de doelstelling niet afzwakken.

Zowel in het advies van de SERV als van de MiNa-Raad komt naar voren dat de decretale onderbouwing van enorm belang is. Wij moeten ons inderdaad bezinnen over de relatie met de federale overheid en de doelstellingen aldaar. Maar wij moeten onze politieke verantwoordelijkheid nemen via een nog meer geïntegreerd beleid. Het gebeurt te vaak dat bepaalde maatregelen wel vermeld worden maar nooit toegepast omdat ze niet decretaal vastliggen. De Taskforce moet concreet en overlappend naar alle beleidsdomeinen doorgevoerd worden.

Beide adviezen zijn inderdaad aanvullend en complementair, maar op een aantal punten lijken ze elkaar tegen te spreken. Misschien is dat maar schijn.

Ik sluit mij aan bij de heer Malcorps wanneer die zegt dat men fundamentele economische hefboomen niet zomaar aan de kant kan schuiven, maar globaal gezien denk ik dat het Vlaamse klimaatplan realistisch en haalbaar is.

De heer André Denys : Minister Dua verwees naar een studie van het Federaal Planbureau, maar er is ook een studie van de SERV, die alarmerender is wat betreft de uitvoerbaarheid en de gevolgen voor

de industrie. Is het studiewerk beperkt tot de studie van het Planbureau, waaruit blijkt dat de industrie de gevolgen overdrijft ?

Verder is dit een bijeenkomst van drie commissies, met name Openbare Werken, Leefmilieu, en Economie en Tewerkstelling. Waarom zijn hier maar twee ministers aanwezig ? De regering wil een integraal beleid voeren en de vraag is dan ook waarom minister Gabriels hier niet is. Minister Stevaert spreekt onder meer over een samenwerking met de industrie. Het is dan ook wenselijk dat alle bevoegde ministers aanwezig zijn.

De SERV, de MiNa-Raad en de regering leggen de nadruk op een gelijkwaardige lastenverdeling tussen de gewesten. Is dat een goede definiëring ? Het Vlaamse Gewest dient de meeste inspanningen te leveren. Moeten we geen beroep doen op de solidariteit van Wallonië ? In een groot aantal gevallen, onder meer sociale zekerheid, doet Wallonië immers een beroep op onze solidariteit.

Iedereen stelt dat de adviezen van de SERV en de MiNa-Raad complementair zijn. Ik heb vernomen dat de sociale partners zich onthouden hebben bij het advies van de MiNa-Raad. Waarom ? Heeft dat te maken met het verschil in uitgangspunt inzake de verdeling van de lasten tussen Vlaanderen en Wallonië ? Vlaanderen spreekt over kostenefficiëntie, terwijl er in Wallonië alleen sprake is van een lineaire verdeling. Het advies van de MiNa-Raad stelt een gemengde aanpak voor.

De MiNa-Raad stelt dat er een decretale onderbouw moet komen. Er moeten pas vanaf 2008 bindende bepalingen zijn. Waarom moet Vlaanderen die nu al hebben ? De regering is van plan om Vlaanderen op een aantal punten aan te passen. De vraag is of men rekening houdt met een vereenvoudiging van de regeling. In Wallonië werkt men met een bouw- en een milieuvergunning in een eenheidsvergunning. Als men Vlaanderen wijzigt, kan men een dergelijke vereenvoudiging doorvoeren zodat er eindelijk een eenheidsvergunning komt.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Er bestaat nog heel wat onduidelijkheid en ongerustheid bij de milieuorganisaties en de economische sector maar ook bij de collega's. De doelstellingen zijn zeer ambitieus en we moeten daaruit de nodige conclusies trekken.

Minister Van Mechelen heeft in een antwoord op een actuele vraag in juli 2001 gezegd dat er een onderzoek zou worden gevoerd naar de gevolgen voor de economie in samenspraak met VITO en

het Centrum voor Economische Studie van de KU-Leuven. Wat is de stand van zaken ? Is die studie afgerond en verwerkt in het Vlaamse Klimaatplan ?

Over de verdeling van de lasten zijn er nog geen concrete afspraken gemaakt. Hoeveel zijn de onderhandelingen gevorderd ? Wat zijn de hete hangijzers tussen het Vlaamse en het Waalse Gewest over de verdeling van de lasten ?

Vindt de SERV dat de Vlaamse overheid voldoende initiatieven neemt om nieuwe technieken te ontwikkelen ?

Ten slotte is er de vaststelling dat Nederland veel verder staat inzake de uitvoering van het Kyoto-protocol. Kan Vlaanderen zijn beleid niet toetsen aan dat van Nederland en de goede zaken niet overnemen in plaats van telkens opnieuw het warm water uit te vinden ?

Mevrouw Wivina Demeester, voorzitter : Het is merkwaardig dat iedereen op zijn of haar manier de adviezen interpreteert. Ik heb vastgesteld dat een aantal zaken zeer gelijklopend zijn.

Ik heb begrepen dat zowel de SERV als de MiNa-Raad stelt dat een langetermijnvisie ontbreekt. Een plan 2002-2005 is te kort voor een project op bijzonder lange termijn. Klopt dat ?

Verder vinden beide raden ook dat onderzoek en ontwikkeling, en de innoverende technologieën te weinig worden gestimuleerd. Verder stellen ze dat een decretales onderbouw nodig is. De commissie zal daar dieper op ingaan tijdens de bespreking. Een ander element is het dwingende karakter van specifieke maatregelen. De vraag is of we die anders moeten gaan bekijken.

Het is voorts opvallend dat beide adviesraden wezen op het tekort aan persoonlijke en financiële middelen voor de uitvoering van het plan. Zij meenden ten slotte ook dat het klimaatplan onvoldoende garandeert dat in de verschillende beleidsdomeinen tegelijk gewerkt wordt aan de uitvoering van het Kyoto-protocol.

Minister Steve Stevaert : De verdeling over de gewesten is een bijzonder moeilijke zaak. De visies van de verschillende overheden terzake lopen sterk uiteen. Ik pleit er in dat verband wel voor om niet van solidariteit te gewagen. Dit is veeleer een kwestie van rechtvaardige verdeling, op grond van objectieve criteria. De federale overheid moet dan ook geen beroep doen op goodwill, zij moet zich

wel correct opstellen. De gesprekken over het samenwerkingsakkoord zitten evenwel muurvast.

De afwezigheid van minister Gabriëls heeft te maken met de taakverdeling die binnen de regering is afgesproken. Hij zou betrokken worden bij de discussie over het benchmarkconvenant, zoals twee weken geleden trouwens is gebleken.

De heer Denys vroeg of Vlarem moest gewijzigd worden. De wijziging heeft echter al haar beslag gekregen tijdens de bespreking van het ontwerp over het benchmarkconvenant. De wijziging is daarvan een gevolg. Een snelle uitvoering van het Vlaamse klimaatbeleidsplan verdient volgens mij de voorkeur boven de heropening van dat debat. De heer Denys had het ook over de eenheidsvergunning. Maar dat is een lastige kwestie. Ik vrees dat men door daarop te mikken, er veeleer voor zorgt dat het bijzonder moeilijk wordt om in Vlaanderen nog wat dan ook te realiseren op het vlak van infrastructuur. Vergeet niet dat wij op dat vlak een verleden meeslepen. Alles met alles verbinden, ook met de ruimtelijke ordening, schept gigantische problemen.

Het verbaast mij dat in het parlement gepleit wordt voor een decretales regeling. Ik heb op zich geen probleem met die suggestie, maar vaak verwijt men de regering juist dat er te veel wordt gedecreteerd.

De heer Malcorps hoopt op een snelle goedkeuring van het mobiliteitsplan. Hij moet wel weten dat de vele vragen die hij bij het ontwerp had, veel tijd vergen, evenals zijn pleidooi voor de financiële onderbouw. Ik onderstreep dat wij het plan onderwerpen aan een strategisch MER. Dat leerde ons dat we het stabilisatiemoment aan het bereiken zijn. Die meevaller kunnen wij meepakken in het klimaatplan. Zo signaleert het MER dat het wagonpark verjongt, en wij moeten ervoor zorgen dat die verjonging nog toeneemt. Er werden terzake al enige ad-hocmaatregelen genomen, onder meer met betrekking tot de inschrijvingstaks.

Er is ook voor het eerst een daling van het aantal inschrijvingen voor nieuwe auto's. Als we daar nog aangepast rijgedrag aan toevoegen, kunnen we – zo leren ons Nederlandse studies – de uitstoot met 14 tot 16 % reduceren. Buiten de aanpassing van de rijopleiding in de richting van defensief rijden, zijn er trouwens ook nog de mogelijkheden van het openbaar vervoer, de scheepvaart enzovoort.

De heer Johan Malcorps : De minister zegt dat de uitstoot van CO₂ door het verkeer zal stabiliseren

tegen 2005. Hij is bijzonder optimistisch. Ik acht dat onwaarschijnlijk.

Minister Steve Stevaert : Niet ik, maar het MER is optimistisch.

Minister Vera Dua : Het valt op dat de adviezen uiteindelijk gelijklopend zijn. Beide zijn relatief gunstig. Ik volgde de voorbereidende vergaderingen van nabij. Daarbij viel mij meteen op dat de wil bestaat om zich te richten op het Kyoto-protocol. Ik waardeer de gemanifesteerde inzet en de grondige aanpak. De adviezen zijn sterk onderbouwd. Het komt er nu op aan concrete maatregelen te nemen. Blijkbaar hebben de sociale partners soms meer begrip voor de noodzaak om er samen werk van te maken, dan sommige parlementsleden. Als bepaalde individuele bedrijven zich defensief opstellen in de pers, is dat vaak omdat ze onvoldoende geïnformeerd zijn.

Wat de samenwerking met de andere overheden betreft, stel ik vast dat die zeer goed loopt, zeker met de federale overheid, maar ook met de andere gewesten. Er is slechts een punt waarop dat niet lukt, en dat is de verdeling van de reductiedoelstelling.

Op dat vlak zit de discussie inderdaad rotsvast. Maar er is dus wel een akkoord tussen Vlaanderen en Wallonië over de tussentijdse stabilisatiedoelstelling. Als we die halen tegen 2005, mogen we al tevreden zijn. De communautaire onenigheid mag niet als argument gebruikt worden om vandaag niets te doen.

In beide adviezen wordt gepleit voor decretale vastlegging, maar in de milieusector bestaan al veel decretale regelingen, bijvoorbeeld voor het afvalplan. Het parlement pleit er gewoonlijk voor om niet te overdrijven in het decreteren. Laten we alles dus eerst rustig bekijken. De adviesraden vragen eerder om afdwingbaarheid dan om een ingewikkelde wetgeving.

De heer Malcorps wil dat wij stappen zetten om de federale overheid tot spoed aan te manen. Ik wees al op het bestaande samenwerkingsverband. Niet alleen de federale, maar ook de Europese overheid moet versnellen. Ik denk dat dit nu kan. Dat Europa een tijdlang kwakkelde, lag aan de verwachting dat Kyoto nooit werkelijkheid zou worden. Nu blijkt dat de drempel toch zal gehaald worden voor een effectieve inwerkingtreding, kunnen wij hopen op een stroomversnelling. Die kan ook het federale niveau meesleuren.

Niettemin worden de economische instrumenten die werden opgenomen in het federale regeerakkoord, best zo snel mogelijk geïmplementeerd.

De Vlaamse regering heeft al een belangrijke vereenvoudiging doorgevoerd, namelijk de integrale voorwaarde inzake vergunningen. Sectoren met een kleine milieu-impact hoeven dus geen vergunning meer aan te vragen, maar er is wel een meldingsplicht. Een vergelijkbaar systeem wordt ook in Nederland toegepast. Unizo, het VEV en de MiNa-Raad hebben hierop al positief gereageerd. Dat is de belangrijkste vereenvoudiging die we in deze regeerperiode kunnen doorvoeren. Het zou echter niet goed zijn dit plan op de helling te zetten door opmerkingen in te lassen over bijkomende vereenvoudigingen.

Mevrouw Van den Eynde stelde een vraag over de economische impact van de maatregelen. Daarvoor zou ik willen verwijzen naar een studie van de KU-Leuven die bijna klaar is. Ik zal nog eens informeren hoever het daarmee nu staat. De geleverde inspanningen mogen in elk geval geen aanleiding geven tot concurrentievervalsing ten aanzien van andere gewesten of andere EU-lidstaten. Er is nu een consensus over het feit dat er een klimaatprobleem bestaat. Aan dat probleem moet verholpen worden en wel in alle landen tegelijk. Als Wallonië de stap wil zetten naar 7,5 procent, dan zal het een kleinere inspanning leveren dan Vlaanderen waar de industrie al relatief ver staat. Dat zou een verkeerde aanpak zijn. We moeten dus streven naar een gelijkaardige aanpak in Vlaanderen en Wallonië. Dan zal het aandeel van Wallonië automatisch groter zijn dan dat van Vlaanderen.

Minister Gabriëls is er inderdaad niet. De commissie kan hem vorderen als ze dat wil.

De heer Bart Martens : Ik wil onderstrepen dat er heel wat punten van overeenkomst zijn tussen het advies van de SERV en dat van de MiNa-Raad. Dat geldt voor de doelstellingen voor de periode 2008-2012 en voor het besef dat we ons nu al moeten voorbereiden voor de periode die daarop volgt. Beide adviezen gaan er bovendien van uit dat er nood is aan systeemveranderingen veeleer dan aan systeemaanpassingen, beide beklemtonen het belang van innovatie en de noodzaak van een kader voor het inzetten van flexibele mechanismen. In dit plan moet daarvoor trouwens al een eerste aanzet worden gegeven. Er moeten ook garanties worden ingebouwd voor de financiering.

Ook op het moeilijke domein van de lastenverdeling tussen de gewesten is er een zekere convergen-

tie. Beide adviezen gaan in de richting van een verdeling op basis van kostenefficiëntie. De MiNa-Raad heeft in zijn advies van juli jongstleden wel gepleit voor een soort van derde weg tussen de Vlaamse benadering, die de nadruk legt op de kostenefficiëntie en de Waalse, lineaire benadering. In het MiNa-voorstel zou er voor sommige sectoren een lineaire benadering worden gehanteerd en voor andere een benadering op basis van de kostenefficiëntie. Voor homogene doelgroepen ligt een lineaire verdeling tussen de gewesten voor de hand. Waarom zou een huis in Vlaanderen immers beter of minder goed moeten geïsoleerd zijn dan in Wallonië ?

Voor energie-intensieve sectoren, die in de nabije toekomst deel zullen uitmaken van een Europees systeem van verhandelbare CO₂-emissierechten, zal er automatisch een verdeling op basis van kostenefficiëntie tot stand komen. Dat is immers de essentie van zo'n systeem.

De onthouding van de sociale partners binnen het advies van de MiNa-Raad heeft niet te maken met meningsverschillen over deze lastenverdeling tussen de gewesten. De sociale partners hebben dus geen conflict met de milieu-organisaties, maar wel met de Vlaamse regering omdat ze zich in bepaalde dossiers tekort gedaan voelen. Wij betreuren het dat ze de werkzaamheden van de MiNa-Raad gebruiken om dat conflict te beslechten. Hoe dan ook, zowel het advies van de SERV als dat van de MiNa-Raad bevatten elementen die tot een doorbraak in de onderhandelingen kunnen leiden.

Er werd een vraag gesteld over de negatieve effecten van deze maatregelen op de economie. Wij willen benadrukken dat dit parlement zich bewust dient te zijn van de negatieve effecten die het gevolg zijn van het niet voeren van een beleid. Een studie die werd uitgevoerd in opdracht van het Antwerpse havenbedrijf, heeft dat aangetoond. Het investeringsklimaat in Vlaanderen wordt negatief beïnvloed door het ontbreken van een duidelijke visie over de manier waarop we de Kyoto-doelstellingen kunnen halen. De verschillende maatschappelijke actoren zijn het er trouwens over eens dat er werk moet worden gemaakt van de realisatie van de Kyoto-doelstellingen.

Reeds in 1999 heeft de federale raad voor duurzame ontwikkeling – weliswaar met een minderheidsstandpunt van de Belgische petroleumfederatie – zich uitgesproken voor de invoering van energiefiscale maatregelen in België. Via een systeem van benchmarkconvenants zou men wel uitzonderingen moeten uitwerken voor energie-intensieve sec-

toren. Het is jammer dat de overheid deze maatschappelijke consensus niet heeft aangegrepen om werk te maken van een CO₂-energiesaks. De opbrengsten van deze taks zouden dan kunnen worden gebruikt voor loonlastenverlagingen. Het federaal planbureau heeft berekend dat een energiesaks van 26 euro per ton zou kunnen leiden tot 20.000 bijkomende arbeidsplaatsen. Uiteraard gaat het hier om macro-economische modellen en zijn er op microniveau andere effecten mogelijk. België is de Europese lidstaat met de kleinste belastingsopbrengst uit het taxeren van energie. Als we de energiesaksen zouden afstemmen op die van onze drie belangrijkste handelspartners, naar analogie met de harmonisering inzake loonlasten, dan zouden we een grote reductie van CO₂ kunnen realiseren.

Het belangrijkste verschil tussen het advies van de MiNa-Raad en dat van de SERV is dat de MiNa-Raad voorstelt om – waar mogelijk – op Vlaams niveau gebruik te maken van fiscale en economische instrumenten om in 2005 de stabilisatiedoelstelling te behalen. De huidige maatregelen kunnen immers slechts 37 procent van de stabilisatiekloof dichten.

De heer André Denys : Worden dergelijke fiscale maatregelen op Vlaams niveau dan al gecompenseerd door een vermindering van de lasten ?

De heer Bart Martens : Men kan streven naar een differentiëring. Zo werd de belasting op de inverteersstelling van wagens aangepast om de overschakeling te bevorderen naar wagens die voldoen aan de Euro-4-norm. Dat is een strengere norm voor verzurende en ozonvormende stoffen en voor fijne stofdeeltjes. Deze taks zou men bijvoorbeeld kunnen differentiëren naargelang het brandstofverbruik.

Ook op andere vlakken heeft de MiNa-Raad voorstellen gedaan die geen lastenverhoging inhouden. Zo stelt hij voor om de gewestbijdrage van de onroerende voorheffing voor lage-energiewoningen te verminderen of af te schaffen. Vlaanderen maakt te weinig gebruik van de eigen fiscale autonomie.

Minister Steve Stevaert : Voor een energiebeleid zijn positieve en negatieve instrumenten noodzakelijk. Het moet echter communautair correct zijn. We moeten de instrumenten op de juiste manier gebruiken zodat negatieve effecten vermeden worden.

De heer Bart Martens : Men zal niet naar Wallonië verhuizen om een heffing op de distributie van

elektriciteit te vermijden. Taksen op energiedragers in Vlaanderen zijn dus mogelijk. Met de opbrengsten daarvan kan een fonds voor de financiering van energiebesparende maatregelen opgericht worden. Dergelijke maatregelen, onder meer isolatie, kunnen op een periode van twee tot drie jaar terugverdiend worden. Veel gezinnen beschikken echter over onvoldoende middelen. Een systeem van derdepartijfinanciering om de liquiditeitsproblemen te verminderen, moedigt investeringen aan. De middelen kunnen dan terugbetaald worden als de energie-uitgaven van de betrokkenen dalen. Voor bedrijven zijn er ook andere financieringssystemen, onder meer no cure-no pay. In het Klimaatplan staan onvoldoende alternatieve financieringsmechanismen.

Waterstofindustrie is zeer belangrijk. Vlaanderen geeft te weinig middelen aan onderzoek en ontwikkeling, zeker als men het vergelijkt met de middelen die bijvoorbeeld Duitsland besteedt aan hernieuwbare energie. In een recent onderzoek van de universiteit van Amsterdam worden de onderzoeksgelden van de verschillende Europese lidstaten voor nucleaire, fossiele en hernieuwbare energie vergeleken. Daaruit blijkt dat ons land proportioneel de meeste middelen geeft aan nucleaire en de minste aan hernieuwbare energie.

Vlaanderen heeft ook heel wat vooruitstrevende bedrijven laten uitvlaggen, onder meer de windmolentechnologie. Vlaanderen was begin jaren tachtig voorloper op dat gebied. In Denemarken, dat evenveel inwoners heeft als Vlaanderen, werken nu 30.000 mensen in de windmolenindustrie. Dat is evenveel als bij ons in de automobielsector. Investeren in hernieuwbare energie en innoverende technieken kunnen ook voor werkgelegenheid zorgen.

De heer André Denys : Op gebied van zonne-energie hebben we toch vooruitstrevende bedrijven.

De heer Bart Martens : De meeste bedrijven zijn filialen van buitenlandse firma's. Er zijn inderdaad een aantal PMA's, maar om te gedijen hebben zij een goed ondernemingsklimaat nodig.

We bevelen dus aan om meer te investeren in onderzoek en ontwikkeling. Na 2008-2012 zullen we verder moeten gaan. Andere Europese lidstaten tonen aan dat bijkomende maatregelen mogelijk zijn. Duitsland heeft een studie laten uitvoeren door het Wuppertal-instituut. Daaruit blijkt dat met de huidige technologie en methodes 80 procent van de broeikasuitstoot in Duitsland kan ver-

meden worden zonder de levenskwaliteit te verminderen.

Vlaanderen is het aan zichzelf verplicht om vooruit te kijken en systeemveranderingen te overwegen. We moeten werken met backcastingtechnieken. Reducties na 2012 moeten vandaag voorbereid worden.

Om de doelstelling van 2008 te bereiken moeten nu investeringen gedaan worden. Het Klimaatbeleidplan is niet decretaal vastgelegd. De MiNa-Raad vreest dat niet-bindende bepalingen onvoldoende zullen zijn. Het is echter niet nodig om te wachten op een decreet om een Klimaatbeleidplan te ontwikkelen of goed te keuren. Een betere afstemming op het onderdeel Klimaatverandering van het Milieubeleidsplan zou kunnen volstaan. Dat beleidsplan kan wel bindende bepalingen opleggen aan administratieve overheden. Ook daarover heeft de MiNa-Raad heel wat voorstellen gedaan.

De MiNa-Raad is terughoudender over de flexibele mechanismen dan de SERV. Industrielanden moeten in de eerste plaats voor eigen deur vegen. De bedoeling van de klimaatconventie van 1992 en het Kyoto-protocol was de consumptie en productiepatronen van industrielanden aan te passen zodat hun economisch systeem op wereldvlak veralgemeend kan worden. Enkel contraction en conversion kunnen ontwikkelingslanden verzekeren van hun rechtmatige plaats in de wereld. Wij moeten inboeten om hen de kans op ontwikkeling te geven. Dat kan niet als we al onze verplichtingen afkopen door Russische gebakken lucht te kopen die niets te maken heeft met investeringen in energiebesparingen of hernieuwbare energie, maar wel met een toevallig overschot door een economische recessie.

Het advies van de MiNa-Raad stelt dan ook dat flexibele mechanismen enkel aanvullend kunnen zijn bij de maatregelen in eigen land. De raad vindt dat nooit meer dan 50 procent van de reductieverplichtingen mogen gehaald worden met flexibele mechanismen. Hij raadt ook aan om geen Russische gebakken lucht te kopen maar te kiezen voor joint-implementation en clean-development-mechanismen. Zoals Nederland zou ook Vlaanderen grote waterkrachtcentrales, bebossingprojecten en nucleaire projecten moeten uitsluiten. De middelen daarvoor moeten betaald worden door de vervuiler en niet uit de algemene middelenbegroting komen. Die voorwaarden staan best ook in het Klimaatbeleidplan.

De heer Peter Van Humbeeck : Het is niet onze bedoeling om te wachten op innovaties om maatregelen te treffen. De huidige emissies moeten dalen, maar er moet ook gezocht worden naar mogelijkheden om de kosten te verlagen en naar innovaties. We hebben in het advies ook gewezen op de leereffecten van bepaalde maatregelen. Door nu maatregelen te nemen wordt de technologische ontwikkeling gestimuleerd.

Vlaanderen kan meer doen om de technologische ontwikkeling te bevorderen. Er zijn wel al een aantal belangrijke initiatieven. Het IWT voorziet in extra middelen voor projecten over duurzame technologische ontwikkeling. Op gebied van milieubeleid remmen een aantal wettelijke bepalingen de technologische innovatie af. In het ontwerp van decreet van minister Dua over de milieuvoorwaarden staat een bepaling die de technologische ontwikkeling moet bevorderen. De SERV plant hierover een eigen studie met concrete aanbevelingen.

Ik heb het advies van de MiNa-Raad nog niet gelezen dus kan ik nog niet veel zeggen over eventuele overeenkomsten en verschillen. Voortgaande op wat gezegd is, denk ik dat de conclusies van de heer Timmermans kloppen. Er zijn een aantal accentverschillen onder meer over de flexibele mechanismen. Ook voor ons moeten de flexibele mechanismen de maatregelen in eigen land aanvullen. We zijn er echter van overtuigd dat we die mechanismen nu moeten starten. De SERV vindt dat de voorwaarden belangrijk zijn, maar dat we die gaandeweg moeten bepalen. Nu daarover discussiëren en proefprojecten lanceren zal alleen de gang van zaken vertragen.

Het advies van de SERV handelt niet over de economische instrumenten, andere adviezen wel. De SERV is niet tegen economische en fiscale instrumenten voor het klimaatbeleid. De voorwaarden zijn belangrijk. De schaal waarop een instrument ingezet wordt is bepalend. Een heffing alleen in Vlaanderen heeft negatieve gevolgen voor economie en milieu. Emissies zullen immers verschuiven.

Uit de modellen van het Planbureau blijkt dat de voorwaarden voor het terugsluizen van heffingsopbrengsten belangrijk zijn. Welke sectoren kunnen bijvoorbeeld vrijgesteld worden ? De vraag is niet of we fiscale instrumenten zullen inzetten. De vraag is hoe we ze zullen inzetten.

Alle economische modellen komen tot dezelfde conclusie : heffingen en verhandelbare emissie-

rechten zijn het beste. Maar eigenlijk is dat de enig mogelijke conclusie omdat al die modellen uitgaan van een rationeel gedrag. De vraag is of bedrijven en gezinnen zich rationeel gedragen. We zouden gezinnen ertoe kunnen aanzetten hun woning te isoleren door een heffing waardoor de terugverdiendtijd korter wordt. We zouden de investeringskosten ook kunnen beperken door te subsidiëren. Wie de kosten rationeel analyseert, zal merken dat beide maatregelen gelijk zijn. In de praktijk zal blijken dat de heffing minder effectief is dan de subsidie : de investeringskosten lijken immers belangrijker dan de terugverdiendtijd. Dat alleen maar om aan te tonen dat we niet altijd mogen uitgaan van rationeel gedrag. We moeten de conclusies van de verschillende modellen dus nuanceren.

Wat de verdeling tussen de gewesten betreft, denk ik dat we grotendeels op dezelfde lijn zitten. Wij raden aan niet op één paard te wedden en niet te rekenen op een consensus tussen de gewesten. We dienen het derde spoor te volgen. Toch is er een nuanceverschil. Wij zijn geen voorstander van vooraf bepaalde en verplichte reductiedoelstellingen per maatschappelijke sector. De verschillende gewesten dienen hun maatregelen wel te coördineren. Hoeveel de verschillende sectoren moeten reduceren, kan achteraf nog bepaald worden en moet eerder indicatief zijn.

Ook inzake de decretale onderbouw zitten we op dezelfde lijn. Er zijn inderdaad te veel en te dikke milieuplannen die elkaar te snel opvolgen. De procedures zijn te zwaar. Toch is er voor dit plan een decretale onderbouw nodig om het afdwingbaar te maken. We moeten wel grondig nadenken over de functie, timing en inhoud van de plannen.

Ik zou liever niet antwoorden op de vraag van de heer Denys waarom de sociale partners zich onthouden in de MiNa-Raad. Het zijn eerst en vooral de sociale partners en niet de SERV die vertegenwoordigd zijn in de MiNa-Raad. Zij hebben niet vanwege inhoudelijke meningsverschillen beslist zich te onthouden, wel vanwege de aangekondigde hervorming van de adviesraden.

Er zijn ten slotte al genoeg studies gemaakt. Studies worden al te vaak gebruikt om geen maatregelen te moeten nemen. Wij zijn van oordeel dat we over voldoende informatie beschikken om maatregelen te treffen. Onze boodschap is : Actie nu. Hoe langer we op duidelijkheid moeten wachten, hoe nefaster de gevolgen voor milieu en economie.

I.7. Regeling van de werkzaamheden

De heer André Denys : Vandaag hebben we het uitsluitend over de ecologische noodzaak gehad. We vinden dat belangrijk, maar de economische gevolgen zijn vandaag onvoldoende aan bod gekomen. Kunnen we geen toelichting krijgen over de conclusies van enerzijds de studie uitgevoerd in opdracht van het Antwerpse Havenbedrijf en anderzijds over de studie van het federale Planbureau ?

Mevrouw Marleen Van den Eynde : In oktober 1999 werd een studie uitgevoerd door de VITO en het Centrum voor Economische Studies van de KULeuven. Hoe ver staat men daarmee ? Worden de resultaten ervan uitgevoerd ? Ook deze studie moet aan bod komen.

De heer André Denys : Ik wil nadrukkelijk stellen dat we inderdaad vooruit moeten, maar om alles goed te kunnen inschatten, moeten beide elementen (milieu en economie) aan bod komen.

De heer Jos Bex : Ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn vraag over de juiste kostentoewijzing.

De heer Peter Van Humbeeck : Ik deel de bekommernis van de heer Denys, maar de SERV heeft een boek over het klimaatbeleid gepubliceerd waarin nogal wat studies worden samengevat. Ik denk dat nieuwe studies niet tot nieuwe resultaten zullen leiden.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer : De studie van de SERV is voorgesteld in het Vlaams Parlement maar niet ter beschikking gesteld aan de parlementsleden.

Er is consensus binnen de Verenigde Commissies om op maandagnamiddag 25 november e.k. de inhoudelijke bespreking voort te zetten in de vorm van een politiek debat waarop de drie bevoegde ministers (Dua, Stevaert en Gabriels) ook worden uitgenodigd. SERV en MiNa-Raad worden uitgenodigd om het debat bij te wonen.

II. VERGADERING VAN 25 NOVEMBER 2002

De heer André-Emiel Bogaert, dienstdoend voorzitter : Tijdens de vorige bespreking zijn vooral de adviezen van de SERV en de MiNa-Raad aan bod gekomen, en zijn we al begonnen met de bespreking. Verschillende leden, onder meer de heer Denys, drongen aan op een economisch standpunt, verwijzend naar de studie van de KULeuven.

Daarom geven we eerst het woord aan professor Proost en zetten we nadien de bespreking voort.

II.1. Uiteenzetting door professor Stef Proost, KU-Leuven

Professor Stef Proost : Ik geef uitleg over de studie die we de voorbije vier jaar in samenwerking met de VITO gemaakt hebben over de economische invloed van de Kyoto-doelstellingen op de Vlaamse economie. Als bijlage vindt u een overzicht van de verschillende hoofdstukken. Ik maak een selectie uit de niet-technische samenvatting en behandel de instrumenten.

Als er een vervuilingprobleem is, gaat een vervuiler nooit de vervuiling stoppen omdat men dat vraagt. Men moet hem altijd dwingen om een aantal inspanningen te doen. Zolang de uitlaatpijp van de auto niet in de auto zelf uitkomt, gaat de automobilist geen inspanningen doen. We hebben beleidsinstrumenten nodig en de keuze daarvan is van groot belang. Het is immers belangrijk om een bepaalde milieudoelstelling te bereiken aan de laagste kost.

Het is niet de bedoeling om het Klimaatbeleidsplan 2002-2005 door te lichten en daarop commentaar te geven. We proberen aan te geven wat de interessante beleidsoptie is om aan de Kyoto-verplichtingen in Vlaanderen te voldoen. We zijn vertrokken van de veronderstelling dat men de beleidsdoelstellingen absoluut wil bereiken.

Verder hebben we gekeken naar de effecten op de economie en naar een aantal maatregelen. Met welke zuinige apparaten, met welke consumptiereductie en met welke instrumenten kan men een bepaalde emissiedoelstelling bereiken ? We hebben ons niet beperkt tot de instrumenten voor Vlaanderen. Het instrumentarium in Vlaanderen is heel beperkt om effectief veel te doen. We moeten daaraan wel aandacht besteden. Koolstofbelasting of een systeem van verhandelbare emissierechten worden op een hoger niveau beslist en Vlaanderen moet daarover kunnen mee beslissen.

Men kan de kosten voor de economie op verschillende manieren definiëren. We hebben geprobeerd om de welvaartkost op een relatief ruime manier te definiëren. De kost die men direct ziet, is niet noodzakelijk het meest relevante kostenconcept dat men kan hanteren. Vaak moet men een correctie maken voor belastingen en subsidies. Als men bijvoorbeeld een premie voor een aardgasketel geeft, dan kost die ketel voor de consument inderdaad weinig maar voor de gemeenschap is de kost

heel wat hoger (namelijk de productiekost van de ketel). Men dient de subsidies bij de kost voor de consument te tellen.

In verband met de vraag wat de rol van de transportsector is, neem ik een vrij extreme stelling in. Een liter motorbrandstof kost één euro voor de consument en daar zitten 75 eurocent belastingen in. Als men een wagen kan maken die een liter minder verbruikt, dan is dat geen goede maatregel om CO₂ te besparen omdat men eigenlijk al een impliciete CO₂-belasting heeft geheven van 200 tot 300 procent. Als de consument een liter minder kan verbruiken, bedraagt de besparing voor hem één euro. Voor de gemeenschap is dat maar 25 eurocent. Dat is een belangrijk verschil.

Een gemakkelijke manier om emissies te verminderen is minder activiteit hebben, bijvoorbeeld de temperatuur verminderen in de slaapkamer of trager rijden. Men mag niet vergeten dat die manier ook geld kost. Men moet rekening houden met de inlevering van een bepaald comfort of een tijdverlies.

Men moet ook rekening houden met andere externe kosten. Dat zijn de soms erg belangrijke kosten die samenhangen met een bepaalde activiteit. Een vermindering van het verkeer zal bijvoorbeeld ook leiden tot een daling van het aantal verkeersongevallen en tot een vermindering van de andere vormen van luchtverontreiniging. Deze redenering geldt ook voor de biomassa.

Uit onderzoek is gebleken dat het op zich niet interessant is om biobrandstoffen te produceren. Het aanplanten van extra bossen is echter wel interessant omdat daardoor bijkomende recreatiemogelijkheden worden gecreëerd. De hoeveelheid CO₂ die door deze bossen wordt gecapteerd, blijft immers relatief beperkt.

Deze maatregelen zullen ook een macro-economisch effect hebben. Wij noemen dat de algemene evenwichtsdoorwerking met andere sectoren. Als er bijvoorbeeld minder staal nodig is, dan zal de werkgelegenheid in de staalsector verminderen.

Dat is ook belangrijk wanneer men werkt met belastingen. Enerzijds legt men aan de bedrijven belastingen op, anderzijds beschikt de overheid daarvoor over inkomsten die nuttig kunnen worden besteed, bijvoorbeeld voor een reductie van de bijdrage voor de sociale zekerheid. Wie het effect op de tewerkstelling wil meten, moet rekening houden met een stijging van de uitgaven door de energiebelasting, met een daling van de uitgaven door de

verlaging van de bijdragen voor de sociale zekerheid en met het effect op de concurrentiepositie.

Het debat gaat grotendeels over de keuze van de instrumenten. We maken een onderscheid tussen koolstofbelastingen, subsidies, uitgedeelde en verhandelbare emissierechten, normen en convenants. Sommige instrumenten zijn niet beschikbaar op het Vlaamse beleidsniveau.

Vlaanderen moet wel proberen te wegen op de beslissingen wanneer de keuze van de beleidsinstrumenten gebeurt op een ander beleidsniveau. Van al deze instrumenten kan men zich afvragen in welke mate ze kunnen bijdragen tot het realiseren van de doelstellingen inzake emissiereductie. Men kan ook nagaan aan welke economische kost men met elk van deze instrumenten een zelfde totale emissiereductie kan bereiken.

De koolstofbelasting is een belasting op de consumptie van energie, gemoduleerd in functie van de koolstofinhoud. Als men de opbrengst van de koolstofreductie gebruikt voor een verlaging van de arbeids- en kapitaalbelasting, dan kan men de emissiereductie realiseren aan de laagste kost. De implementatie is echter weinig populair. De minister van energie moet de weinig populaire boodschap brengen dat er meer moet betaald worden voor de energie, terwijl de minister van tewerkstelling het goede nieuws kan brengen dat de bijdragen voor de sociale zekerheid zullen verminderen. De implementatie vergt ook een afstemming tussen de verschillende beleidsniveaus en is daarom niet gemakkelijk.

Subsidies kunnen bijvoorbeeld worden aangewend om de aankoop van energiezuinige installaties te bevorderen. De effectiviteit inzake emissiereductie is er in zekere zin wel. Dat zal echter niet gebeuren aan de laagst mogelijke kostprijs voor de gemeenschap. Het is immers niet echt duidelijk aan wie men subsidies moet geven. Meestal kent men de subsidies toe aan een grote groep om dan nog maar een beperkt percentage te bereiken van de eigenlijke doelgroep.

Bovendien heeft een dergelijke maatregel voor gevolg dat er meer installaties worden geplaatst, wat leidt tot een grotere consumptie van koolstofintensieve producten. De implementatie is wel politiek gemakkelijk. De kosten van de subsidie worden immers door anderen betaald. Er worden nieuwe belastingen geheven of andere ministers moeten hun uitgaven beperken. Er moet hoe dan ook voor de subsidies betaald worden.

Een systeem van uitgedeelde en verhandelbare emissies impliceert dat men aan de bedrijven het recht toekent op een bepaalde emissie. Dit emissierecht wordt bepaald op basis van de emissie van het vorige jaar, verminderd met een bepaald percentage. Dit recht kan worden verhandeld met andere bedrijven in binnen- of buitenland. Het resultaat van dit systeem zal nagenoeg hetzelfde zijn als dat van de koolstofbelasting. Het vooropgestelde emissieresultaat wordt bereikt, vermits de toegekende emissierechten beperkt zijn. Als de transactiekosten beperkt zijn, dus als de bedrijven de emissierechten zonder te veel reglementeringen kunnen verhandelen, dan zal een dergelijk systeem kunnen functioneren met weinig kosten. Het probleem is echter dat het noodzakelijke wettelijke kader in Vlaanderen ontbreekt. De implementatie van het beleid zal gepaard gaan met veel lobbywerk van de bedrijven, want iedereen zal veel van deze emissierechten willen hebben. Het uitkeren van emissierechten staat immers gelijk met het uitdelen van geld. Dit instrument wordt sterk gepromoot op Europees niveau omdat dit instrument garandeert dat er tussen de verschillende landen geen scheefftrekking komt van de concurrentiepositie, ook niet wanneer de totale hoeveelheid uitgedeelde rechten verschilt tussen landen.

Normen kan men bijvoorbeeld invoeren voor elektrische apparaten. De effectiviteit van de emissiereductie is echter niet noodzakelijk gegarandeerd. De reductie gebeurt ook niet tegen de laagst mogelijke kosten. Dat zou alleen mogelijk zijn indien de overheid perfect zou weten wat de goedkoopste manier is om de emissie te reduceren. Dat is misschien wel mogelijk voor gestandaardiseerde apparaten die bestemd zijn voor de consument, maar niet voor de apparaten en de processen die worden gehanteerd in de bedrijfswereld. Een voordeel is wel dat normering in Vlaanderen een bestaand beleidsinstrument is.

In convenants kan men met bedrijven afspraken maken rond efficiëntienormen. Het is echter een vraagteken of de doelstellingen ook zullen gerealiseerd worden. Daarvoor moet er een goede stok achter de deur zijn. De bedrijven zullen hun gedrag niet aanpassen zolang er geen sanctie is. Indien er eerst nog belangrijk wetgevend werk nodig is, zullen de bedrijven opportunistisch reageren.

Convenants worden als tijdelijke instrumenten beschouwd. Niemand verwacht dat men, met behulp van convenants die vrijwillig door het bedrijfsleven worden ondertekend, de hele Kyoto-inspanning zal kunnen vervullen.

Gaat dit alles gebeuren tegen de laagste kost ? Niet noodzakelijk. De inspanningen die gevraagd zullen worden aan de verschillende sectoren, zullen in sterke mate afhangen van het lobbywerk van deze sectoren. Het is voor de overheid zeer moeilijk om informatie te verkrijgen over een scheikundig proces. In België hebben er misschien maar vijf mensen weet van de energie-efficiëntie van bepaalde scheikundige processen. Het is dus niet zo eenvoudig om de emissiereductie te verdelen in functie van de laagste kost.

De implementatie is op politiek vlak wellicht makkelijker te verwezenlijken. Hierbij wordt men wel geconfronteerd met de grote invloed van sectoriële lobby's. Het is wel een instrument dat op korte termijn beschikbaar is in Vlaanderen.

De transportsector is een belangrijk emittent van CO₂. Ik denk niet dat er in die sector veel goedkope mogelijkheden zijn tot emissiereductie. Door de huidige motorbrandstof is er al een heel grote belasting op het gebruik van de uitstoot van CO₂ door het privé-vervoer. Er zijn wel veel andere problemen in de transportsector. Als men die aanpakt, kan men wel hopen op een bijkomende CO₂-vermindering. Persoonlijk ben ik geen voorstander van stringente maatregelen voor de transportsector die enkel de CO₂-reductie moeten doen toenemen.

Men kan in Vlaanderen enkel CO₂ capteren indien men multi-functionele bossen aanplant. Deze bossen moeten dienen voor recreatie. Het is de recreatiebehoefte die, samen met de verloren gegane landbouwopbrengsten, zal moeten bepalen waar de bossen moeten komen.

Hoe zal men de lasten verdelen tussen de verschillende gewesten ? In België kunnen hier lange discussies over gevoerd worden. Men heeft een simulatie voor twee gevallen gemaakt.

In het eerste geval is er geen internationale emissiehandel. Bij het tweede geval is die er wel. Indien er geen emissiehandel zou bestaan en men dus geen emissiereducties kan kopen in het buitenland, is het duidelijk dat, bij een verdeelsleutel 80-20 procent, dit aan Vlaanderen 910 miljoen euro zal kosten. Bij een meer gunstige verdeelsleutel zal de kostprijs voor Vlaanderen dalen. Dit is natuurlijk niets nieuws. Men kan natuurlijk proberen om een zo gunstig mogelijke verdeelsleutel te bekomen.

De verdeelsleutel wordt veel minder belangrijk wanneer men de markt voor emissierechten opent. In dit geval wordt aan de Vlaamse bedrijven de mogelijkheid geboden om emissierechten te

gaan kopen op de internationale markt. De marginale kostprijs zal dan niet langer ongeveer 50 euro per ton bedragen.

Internationaal veronderstellen wij immers dat men het kan aan 10 euro per ton. Het is logisch dat als men de mogelijkheid geeft om emissiereducties internationaal te gaan kopen, de kostprijs 20 tot 30 procent zal bedragen van de lasten die men krijgt indien men het niet toelaat. Dit is een heel belangrijk element. In eerste instantie moet men dus zorgen dat er een internationale emissiehandel komt. Hoe men dan de inspanningen zal verdelen tussen Vlaanderen en Wallonië is van ondergeschikt belang.

Men spreekt over een lastenverdeling op een termijn van 10 jaar. Niemand weet precies wat het groeicijfer van de Vlaamse economie zal zijn in die periode. Naargelang het groeicijfer dat men zal hanteren, zal de absolute inspanning veel groter of kleiner zijn. Ook in dit geval is het belangrijk dat men zich wapent met een soort van uitlaatklep voor een gunstige economische conjunctuur. Zelfs met een gunstige verdeelsleutel zal men in dat geval nog een grote inspanning moeten leveren. Dit betekent ook dat de mogelijkheid om emissiereductie internationaal te kunnen kopen, heel belangrijk is.

Door de EEG wordt toegestaan om tijdens de periode 2005-2010 emissierechten te kopen. In Vlaanderen zal men, in functie van de verschillende cijfers, 50 tot 100 euro per ton moeten betalen om de Kyotonorm te kunnen halen. Tijdens de periode 2005-2008 zal men in Europa wellicht al emissierechten kunnen kopen aan prijzen die lager liggen dan 10 euro per ton. Tijdens de periode 2008-2012 zal iedereen wat meer inspanningen moeten leveren en zal alles duurder worden. Het blijft dan ook van cruciaal belang dat er in die periode emissierechten zullen kunnen verhandeld worden.

We hebben ook een aantal oefeningen gedaan rond een algemeen evenwichtsmodel. Deze oefening werd oorspronkelijk ontworpen voor de Europese gemeenschap om de kosten en effecten van verschillende soorten maatregelen na te gaan. Een dergelijk model is de enige manier om alle factoren naast elkaar te zetten. We tonen de effecten voor België. In Vlaanderen beschikken we immers niet over een dergelijk model.

De drie scenario's hebben telkens tot doel om de Kyotonorm te halen. Men zal dit doen met een CO₂-belasting voor alle sectoren. Deze zal gebruikt worden voor de reductie van sociale zekerheidsbij-

dragen. Men zal in dat geval geconfronteerd worden met een economisch welvaartsverlies van 0,4 procent. De tewerkstelling zal dan een beetje toenemen en het BNP zal gereduceerd worden. Persoonlijk ben ik er echter wel een voorstander van dat men de economische welvaart en niet het BNP als maatstaf neemt. Het BNP is immers een imperfecte maat.

Wat voor een netto-activiteitsverlies zal men kunnen verwachten in een aantal energie-intensieve sectoren? Het eerste cijfer verwijst naar de ferro en non-ferro-sector. Het tweede cijfer verwijst naar de scheikunde en het derde naar de andere energie-intensieve sectoren. Scheikunde is een groot aggregaat van allerlei mogelijke zaken en gaat verder dan BASF.

Een tweede mogelijkheid is de invoering van nationale vervuilingsrechten voor alle sectoren. In plaats van met belastingen werkt men dan met verhandelbare emissierechten. De economische welvaart zou in dat geval iets slechter moeten zijn dan in het geval waarbij men met verhoogde belastingen werkt.

Andere belangrijke assumpties bij deze drie scenario's zijn dat ook de andere EEG-lidstaten hun deel van het werk moeten doen. Hun deel van de inspanning bestaat uit de 'burdensharing' die een aantal jaren geleden werd afgesproken tussen de verschillende EEG-landen. België moet in dat geval een reductie van 8 procent doorvoeren. Griekenland en Portugal moeten echter geen echte inspanning leveren.

Ondanks het feit dat België concrete inspanningen moet leveren om tot een reductie van 20 tot 25 procent te komen, zullen de economische kosten om dit te bereiken, relatief beperkt zijn.

Indien men verhandelbare emissierechten zal hanteren, zal men ook geen grote verschillen krijgen met het geval waarin men een koolstofbelasting invoert.

Het laatste scenario is misschien wat extreem. Het is echter nuttig om een aantal zaken beter tot hun recht te laten komen. Indien België het slim zou spelen en haar energie-intensieve sectoren vrijstelt van inspanningen zal men voor een aantal sectoren wat activiteitswinst boeken. Deze bescherming zal echter zwaar betaald worden op het vlak van de welvaart. Bovendien zullen andere EEG-lidstaten dit niet graag zien gebeuren. Een deel van de hogere kostprijs in de Belgische economie wordt im-

mers doorgerekend door hogere uitvoerprijzen op te leggen aan andere EEG-landen.

Dit brengt ons tot drie conclusies.

Een eerste besluit is dat koolstofbelastingen of verhandelbare emissierechten allemaal vergelijkbare resultaten op de economie ressorteren. Door het uitdelen van emissierechten kan men de activiteitenreductie dus niet tegenhouden. Veel mensen geloven het tegendeel. Ze vergissen zich echter.

Het afschermen van energie-intensieve sectoren heeft een eerder beperkt effect op de activiteitengraad binnen die sectoren. Deze maatregel brengt echter ook vaak grote maatschappelijke kosten met zich mee. Men moet immers steeds de Kyoto-doelstellingen halen. Wil men die halen, dan moet men alle andere sectoren veel stringenter maatregelen opleggen. Zwaardere inspanningen gaan ook steeds meer kosten. Dit impliceert dat het gevaarlijk is om een aantal sectoren te gaan vrijstellen.

Het is ten slotte een misvatting dat het nodig is om bij de invoering van koolstofbelastingen of verhandelbare emissierechten te voorzien in een ruime compensatie om de winst in de energie-intensieve sectoren op peil te houden. Het volstaat om een klein percentage van 5 tot 15 procent van de belastinginkomsten als subsidie terug te storten naar die sector of om een klein deel van 5 tot 15 procent van de totale emissierechten gratis aan de sector te geven. Bedrijven kunnen immers een hogere prijs doorrekenen aan de klant.

II.2. Bespreking

De heer Roland Van Goethem : Zal ook de privé-sector een CO₂-taks moeten betalen ?

Professor Stef Proost : Iedereen zal deze taks moeten betalen.

De heer Roland Van Goethem : Zal de koopkracht dan niet worden aangetast ?

Professor Stef Proost : De koopkracht zal niet worden aangetast als de energiebelasting weer wordt verdeeld door een verlaging van de inkomensbelasting en een vermindering van de lasten van de sociale zekerheid.

De koopkracht zal natuurlijk wel worden aangetast als de opbrengt van de energiebelasting in een put wordt gestopt en niet nuttig wordt besteed.

De heer Roland Van Goethem : Moet er niet over gewaakt worden dat zowel bedrijven als particulieren mee van deze herverdeling profiteren ?

Professor Stef Proost : Ons interesseert natuurlijk de koopkracht van de bevolking. Bedrijven moeten gewoon produceren voor die bevolking. In hokjes redeneren is hier niet op zijn plaats. Alles hangt met alles samen.

De heer Eddy Schuermans : Professor Proost ging in zijn uiteenzetting enkel in op de verhandelbare emissierechten. Waarom brengt hij de andere flexibele mechanismen niet ter sprake ?

Professor Stef Proost : De andere flexibele mechanismen kunnen natuurlijk een belangrijke bijdrage leveren in de landen die Kyoto initieel niet mee hebben ondertekend, maar deze mechanismen zijn veel moeilijker in gebruik omdat de controle erop niet evident is. Als Interbrew bijvoorbeeld een overeenkomst afsluit met een brouwerij in Kinshasa, hebben beide bedrijven er alle belang bij om de positieve effecten van hun overeenkomst te overdrijven. Wie zal de controle daarop uitoefenen ?

De heer Eddy Schuermans : U gaat er gewoon van uit dat een sluitende controle niet mogelijk is. Bent u daar zeker van ?

Professor Stef Proost : In heel wat publicaties wordt gewezen op het feit dat de informatie over en de controle op dergelijke overeenkomsten zeer problematisch zijn.

De heer Eddy Schuermans : Ik ben het daar niet mee eens.

De professor eindigde zijn uiteenzetting met de verklaring dat bedrijven hogere kostprijzen kunnen doorrekenen aan de consument. Wat zijn de effecten daarvan op inflatie en loonkost ? Brengt deze techniek de internationale concurrentiepositie van onze bedrijven niet in gevaar ?

Professor Stef Proost : De heer Schuermans zegt het niet met me eens te zijn. Ik heb gebruikgemaakt van een algemeen evenwichtsmodel dat voor de EG wordt gehanteerd. Heeft hij een alternatief instrument of beschikt hij over alternatieve berekeningen ?

De heer Eddy Schuermans : Daarover beschik ik niet.

Professor Stef Proost : De concurrentiepositie van het bedrijfsleven is natuurlijk zeer belangrijk. De

problemen waarop de heer Schuermans wijst, zouden zich enkel maar voordoen als bijvoorbeeld de vakbonden hogere lonen vragen omdat de lasten van de sociale zekerheid zijn gedaald. De brutoloonkost zou dan immers dezelfde blijven, terwijl de energiekosten zijn gestegen. De stijging van de energiekosten moet worden weerspiegeld in een vermindering van de socialezekerheidslasten, terwijl het nettoloon voor de werknemer hetzelfde blijft. Het moet om een broekzak-vestzakoperatie gaan.

De heer Johan Malcorps : Professor Proost lijkt geen liefhebber te zijn van het afsluiten van benchmarkconvenants met de meest energie-efficiënte bedrijven ?

Professor Stef Proost : Ik denk inderdaad dat de rol van deze convenants in de tijd beperkt is. Als we de Kyoto-verplichtingen aan de laagste kostprijs willen realiseren, moeten we gebruikmaken van het instrument van de verhandelbare emissierechten. Zo niet, zullen we onze verbintenissen nooit kunnen nakomen vóór 2010. De kostprijs bij het gebruik van convenants zou ook veel hoger zijn.

Minister Steve Stevaert : Hoe ziet de professor de invoering van een differentiatie van de loonlasten in de praktijk ?

Professor Stef Proost : Het is wel de bedoeling de sociale-zekerheidskosten voor alle bedrijven en alle sectoren evenveel te verlagen. Het is niet de bedoeling bepaalde sectoren te beschermen door compensatie. Het is wel de bedoeling om overal dezelfde reductie van sociale-zekerheidskosten door te voeren. Het is immers wenselijk dat de productiefactoren arbeid en energie overal op dezelfde wijze betaald worden. Dat is de enige correcte economische oplossing.

De oplossing die minister Stevaert voorstelt, is veel complexer en dat is nu net niet de bedoeling. De beleidsdoelstelling is dat het inzetten van energie wordt ontmoedigd en dat van arbeid aangemoedigd. Als gevolg daarvan zullen sommige bedrijven een hogere reductie van sociale zekerheid ontvangen dan andere.

Minister Steve Stevaert : Als men niet differentieert en dus overal dezelfde loonkosten in rekening brengt, legt men in feite sommige bedrijven, namelijk de energie-intensieve, een netto belasting op.

Professor Stef Proost : Dat klopt. Wij willen immers minder koolstofuitstoot en dat kunnen wij bereiken door de consumptie van energie-intensieve producten.

De heer Robert Voorhamme : De verschuiving die u nastreeft, gaat wel uit van de veronderstelling dat alle economische activiteit in België optimaal georganiseerd is. In feite zijn er plaatsen waar de economische organisatie suboptimaal is en men – in internationaal perspectief – te veel arbeid verbruikt.

De heer Johan Malcorps : Optimaal betekent vandaag dat men arbeid vervangt door energie.

De heer Robert Voorhamme : Het systeem van de lineaire compensatie zal de suboptimale bedrijven belonen en dus de suboptimale organisatie van de economie. De transfers die daarvan het gevolg zijn niet goed voor de economie als geheel.

Professor Stef Proost : Men moet van dezelfde gegevens vertrekken. Het doel is het halen van de Kyotodoelstellingen. Als men over de nodige informatie inzake niet-optimale economische organisatie beschikt, kan men in principe een meer gesofistikeerd beleid voeren. Maar waar gaat men die informatie vandaan halen ? Dat is niet realistisch. Of volstaat de bedenking van een bedrijfsleider in de trant van "met een dergelijke maatregel ga ik failliet" als gegeven ?

De heer Eloi Glorieux : De ijkpuntconvenants zoals ze vandaag zijn geconcipieerd, vergelijken verschillende bedrijven uit dezelfde sector die dezelfde productieprocessen toepassen, om zo tot de beste productiewijze te komen. Men beperkt zich daarbij tot bedrijven die effectief hetzelfde product maken. Is het niet beter om alle bedrijven te betrekken die een product met dezelfde gebruikswaarde maken ? Aluminium ramen vormen een voorbeeld. Als men alleen de producenten daarvan vergelijkt, ziet men de energiezuiniger houten ramen over het hoofd. Acht de professor een dergelijke uitbreiding van de convenants mogelijk ?

Professor Stef Proost : Het voorbeeld illustreert mooi de beperkte effectiviteit van het convenant-systeem. Zolang de koolstofemissie die erin verwerkt zit, niet wordt aangerekend, kan de uitkomst de meest energie-efficiënte producent van aluminium ramen zijn. Dat zal zo zijn zolang geen emissiebelasting moet worden betaald of een emissierecht gekocht. Op termijn is een dergelijk systeem beter dan een convenant, maar dan moet het natuurlijk eerst wel werken en uitgetest zijn. Men kan conve-

nants aanpassen maar op een bepaald ogenblik wordt dat zo moeilijk dat de vervanging door een beter instrument zinvoller is.

De heer Ludwig Caluwé : Het model van evenwichtsanalyse veronderstelt dat alle buurlanden voor hetzelfde scenario kiezen. Is dat realistisch op dit vlak ?

Professor Stef Proost : Ook de andere landen van de EU moet hun CO₂-doelstelling halen. Maar op grond van de burden sharing moet niet iedereen hetzelfde percentage halen tegen 2010. Zo zal België 20 tot 25 procent moeten reduceren en Griekenland maar 2 procent. Het is onze assumptie dat beide voorbeeldlanden maatregelen zullen nemen om te voldoen aan hun verplichtingen terzake.

De heer Ludwig Caluwé : Hoe zitten de verschuivingen die daarvan het gevolg zullen zijn, precies in het model verwerkt ?

Professor Stef Proost : Het is een algemeen evenwichtsmodel voor elk land. Het gaat om verschillende modules. Die zijn aan elkaar gekoppeld omdat tussen alle landen handel gedreven wordt. Arbeid kan daarbij verschuiven tussen sectoren. Kapitaal en installaties ook, maar trager. Men zal geen installatie gaan afbreken zolang zij iets opbrengt. Ik kan u tabellen met resultaten bezorgen voor 15 landen en 18 sectoren.

De heer Robert Voorhamme : U noemde energiezuinige voertuigen en verschuiving van privé- naar openbaar vervoer onverantwoord.

Professor Stef Proost : Neen, ik heb wel gezegd dat zij niet het motief zijn voor een mobiliteitsbeleid. Verkeersveiligheid en files zijn dat wel. De verschuiving naar energiezuiniger auto's is een maatregel die koolstofemissie reduceert, maar wel op een heel dure wijze. Men moet het vervoerbeleid niet afstemmen op CO₂-reductie.

De heer Eloi Glorieux : De studie handelt over de economische impact van de doelstellingen van Kyoto op de Vlaamse economie. Gaat het enkel over extra lasten voor verschillende sectoren of is ook de positieve impact op de economie betrokken ? Het aanmoedigen van het gebruik van spaarlampen kan voor de producenten ervan positieve gevolgen hebben.

Het is ook mogelijk dat Vlaamse bedrijven door de maatregelen expertise kunnen opbouwen die ze ook in het buitenland te gelde kunnen maken, bijvoorbeeld in de offshore-industrie.

Professor Stef Proost : Het model is beperkt. Het gaat over 18 sectoren, die telkens één homogeen product maken. Het model is gekalibreerd op een aantal data zoals input/output, statistieken, nationale rekeningen. Het houdt geen rekening met de positieve effecten zoals expertiseopbouw. Het model brengt wel in rekening dat een bepaalde sector waarvoor de lasten verlagen, meer arbeid zal inhuren. Onderzoek en ontwikkeling en expertiseopbouw zit er niet in.

De heer André-Emiel Bogaert : Het model gaat ervan uit dat de kosten en de baten in evenwicht zijn. Veel hangt echter af van de wettelijke voorwaarden. Is dat een noodzakelijke voorwaarde om het model te laten slagen ? Onderschat de studie het inflatoire karakter van de maatregelen ?

Worden de gewenste resultaten ook bereikt als alle modules in West-Europa op hetzelfde moment starten ? De professor breekt een lans voor verhandelbare emissierechten. De laatste studie van het Centraal Planbureau, de Erasmusuniversiteit en de Vrije Universiteit van Amsterdam berekent dat de gevolgen minimaal zouden zijn : tegen 2010 zou het nationale inkomen maximaal dalen met 0,2 procent en de economie met 0,02 procent. Een belangrijke voorwaarde is volgens het Planbureau dat de kosten van de emissierechten gelijk blijven. Het vreest dat, als de Verenigde Staten het Kyoto-protocol ratificeren, de kosten zullen verdubbelen. Klopt dat ?

Professor Stef Proost : In de studie wordt niet verondersteld dat de prijs van de emissierechten gelijk blijft. We zijn ervan uitgegaan dat alle inspanningen in Europa gebeuren. Onze werkwijze is dus minder gunstig dan die van het Centraal Planbureau, waarin verondersteld wordt dat men over de hele wereld emissierechten kan verhandelen. We gaan ervan uit dat de emissierechten in het Europa van de 15 duurder zijn dan in de rest van de wereld en 10 tot 20 dollar zullen bedragen. Als zowel de Sovjet-Unie als de Verenigde Staten, een kosten-drukkende en een kostenstijgende factor, handelspartner worden, zullen de kosten allicht min of meer gelijk blijven.

Het is een algemeen evenwichtsmodel dat zich concentreert op de relatieve prijzen van allerlei productiefactoren. Inflatie is eerder een kortetermijnprobleem. In de Europese Monetaire Unie is de inflatie anders dan voorheen. Inflatie zit niet in het model, maar waarschijnlijk wel in de berekeningen van het Nationale Planbureau. Zij rekenen immers op korte termijn. Ik denk niet dat uit die studie grote inflatieproblemen blijken.

Alle bedrijven hebben niet dezelfde energie-efficiëntie. Als de bedrijven geen verhandelbare emissierechten hebben binnen Europa, zullen de gevraagde inspanningen in verschillende landen voor gelijkaardige bedrijven verschillen. Ondanks dat verschil zullen er geen grote activiteitsverschuivingen zijn.

Als er wel internationale emissierechten zijn die verhandeld kunnen worden in de Europese landen, zal het effect op de kostprijs voor alle Europese gelijkaardige bedrijven gelijk zijn. Dan hebben de bedrijven immers een keuze. Als ze een extra eenheid produceren, zullen ze altijd een emissierecht moeten kopen. Dat recht zal overal in Europa evenveel kosten. Het effect op de concurrentiepositie zal dus beperkt worden.

In de economie gaan middelen niet snel verloren. Men moet echter de juiste keuzes maken om de welvaart op peil te houden. Politici moeten garanderen dat extra belastingen onder een andere vorm terugvloeien naar de bedrijven. Als ze de kiezers daarvan kunnen overtuigen is er een kans dat dit beleid slaagt.

Minister Vera Dua : Een zwaardere belasting van arbeid moet samengaan met vermindering van de lasten op arbeid. Daar bestaat een consensus over. De communicatie is een politiek probleem. Zowel het Nationale Planbureau als de professor komen tot de conclusie dat het de meest efficiënte maatregel is.

Minister Jaak Gabriels : Het betreft hier een theoretisch model dat geen rekening houdt met een aantal evidenties in dit land. De Vlaamse regering heeft een poging gedaan om in functie van het klimaatplan een benchmarkconvenant op te maken. De samenleving verwacht dat men overlegt, zowel in Vlaanderen als in België.

De professor gaat ervan uit dat de effecten elkaar zullen compenseren. Als men een aantal maatregelen oplegt aan een energie-intensieve sector zoals de chemie, zullen de arbeidskrachten niet automatisch transfereren naar andere sectoren. Het gaat immers over specifiek en hoog opgeleide mensen. Dat kan niet in dergelijk model gevat worden.

Staan de effecten van de maatregelen op de buitenlandse handel in het model ? Zijn de nieuwe investeringen, die we zullen mislopen, ook mee ingeschat ? Houdt het model ook rekening met de clustervorming ? Als de chemische sector bijvoorbeeld een negatief signaal krijgt, heeft dat ook gevolgen voor het economische weefsel in Vlaanderen. In de

berekeningen moet rekening gehouden worden met de ecologische investeringen van vóór 1990.

Professor Stef Proost : Geen enkel economisch model bevat alle factoren. In het model zit wel de internationale handel. Het is onmogelijk om de concrete investeringsplannen van de chemische sector te kennen. Er wordt vanuit gegaan dat de investeringen in functie zullen staan tot de vraagvoorzichten van de sector. Als de vraag naar scheikundige producten stijgt of als de prijs hoger wordt, is er een activiteitsreductie, maar vooral van de energie-intensieve segmenten van de scheikundige sector. Het zou kunnen dat andere segmenten, bijvoorbeeld de farmaceutische industrie, waarin veel mensen werken, een omgekeerd effect zullen kennen.

Ik ken niet de vooruitzichten van alle bedrijven. Het model beantwoordt wel aan economische logica.

De clustervorming voor scheikunde zit daar niet expliciet in. Dat kwantitatief in model zetten, is niet zo eenvoudig. We hebben hetzelfde model gehanteerd voor alle sectoren. We hebben alle factoren meegenomen en tegen elkaar afgewogen. Andere studies zijn uiteraard welkom. Ze zouden discussie stimuleren en verfijning mogelijk maken. Het model wordt wel door de Europese Gemeenschap gebruikt voor het afstemmen van haar beleid.

Minister Jaak Gabriels : Is de professor bereid zijn visie uit te wisselen met mensen die actief zijn in de chemische sector om zijn studie aan de realiteit te toetsen ?

Minister Steve Stevaert : Heb ik goed begrepen dat u vindt dat voor een rechtstreekse inzet op mobiliteit, met het oog op CO₂-reductie, het kostenplaatje te hoog is ? Klopt het dat we eerst moeten inzetten op een grotere verkeersveiligheid, die onrechtstreeks zal leiden tot een reductie ?

CO₂-reductie is volgens u bovendien ook niet de eerste doelstelling van het openbaar vervoer. Als we willen inzetten op de files, is een tweesporenbeleid mogelijk. Als we de files verkeerd oplossen, zou dat een nog grotere CO₂-uitstoot kunnen veroorzaken.

Het gebruik van het aantal wagens onder controle krijgen is een derde element. Geloof u dat er in de toekomst veel energiezuiniger wagens mogelijk zijn ? De energiecrisis was de enige keer dat zich een drastische vermindering van het verbruik per

kilometer van de gemiddelde wagen heeft voorge-daan. Is dat niet de mondiale uitdaging van Kyoto ?

Professor Stef Proost : Elke liter gasolie die we in de auto gebruiken, is ongeveer dezelfde als die voor onze verwarmingsinstallatie. In de auto proberen we de emissies te beperken, voor onze verwarming doen we veel minder moeite : voor de auto betalen we al 300 procent CO₂-belasting.

De heer Robert Voorhamme : Eén derde van de CO₂-last spruit voort uit mobiliteit. Niet alle auto's zijn gelijk. De leeftijd van de auto speelt bijvoorbeeld een grote rol inzake CO₂-vervuiling. Zou het niet billijk zijn om auto's boven een bepaalde leeftijd uit de markt te nemen ?

Bovendien vertrekt men altijd van de bestaande technologische toepassingen en stelt men te weinig vertrouwen in de industrie om die te verbeteren. In de Verenigde Staten is het gemiddelde verbruik van auto's echter dramatisch verminderd na de energiecrisis, precies doordat de overheid de automobiellindustrie zeer strenge normen oplegde zonder te weten of die technisch wel haalbaar waren. De industrie heeft die normen zonder enig probleem gehaald en zelfs nog verbeterd.

Uw nota betreft de economische impact van de Kyoto-doelstellingen op de Vlaamse economie. De doorslaggevende tabel daarin betreft echter het effect op de industriële activiteit in België. Hebt u geen cijfers voor Vlaanderen ? De ferro- en non-ferro en de scheikundige activiteit zijn immers grotendeels hier gevestigd. De effecten op de economische welvaart, de tewerkstelling en het BNP zullen dus heel anders zijn voor Vlaanderen dan voor België.

Professor Stef Proost : De eerste normen rond emissies voor auto's in de Verenigde Staten bepaalden dat de uitstoot na vijf jaar gehalveerd moest zijn. Na vijf jaar was er echter niets gebeurd. Bovendien is het niet omdat de overheid normen oplegt, dat dat niets kost.

De vraag van de heer Voorhamme naar de effecten op de Vlaamse economie is terecht. We werken aan een algemeen evenwichtsmodel voor Vlaanderen maar dat zal nog een paar jaar op zich laten wachten. We hebben immers weinig goede Vlaamse statistieken over input en output en over de nationale rekeningen.

De heer Robert Voorhamme : Maar u bent het met me eens dat de cijfers er anders zouden uitzien bij een opsplitsing ?

Professor Stef Proost : Het grootste deel van de staalnijverheid is toch in Wallonië gevestigd ?

De heer Robert Voorhamme : Sidmar is groter dan alles wat in Wallonië nog aan staalindustrie rest, de non-ferro is volledig in Vlaanderen gevestigd.

Professor Stef Proost : Ook scheikunde zit inderdaad grotendeels in Vlaanderen maar bijvoorbeeld de cementindustrie is volledig Waals. De oefening kan gebeuren maar is dan nodig voor alle sectoren.

De heer Robert Voorhamme : Een deel van de discussie betreft de efficiëntie van de maatregelen, een ander deel betreft de billijke verdeling van de lasten. De cijfers zouden er anders uitzien als ze opgesplitst zouden kunnen worden.

De heer André-Emiel Bogaert : Aangezien we het hier hebben over de gevolgen voor de Vlaamse economie, zijn deze cijfers heel belangrijk.

Professor Stef Proost : Als we de gevolgen voor de Vlaamse economie berekenen, moeten we op enkele zaken letten. Zo moeten de gevolgen uitdrukkelijk voor alle sectoren onderzocht worden. Voorts moet rekening worden gehouden met enkele doorslaggevende factoren. Hoeveel Vlamingen werken er bijvoorbeeld niet in het Vlaamse Gewest ?

De heer Johan Malcorps : Om het debat goed te kunnen voeren, moeten we over Vlaamse cijfers beschikken.

Als minister Gabriels nu vertrekt voor een andere afspraak, is een bijkomende vergadering over het inbreng van het huisvestingsbeleid in het klimaatplan, absoluut nodig.

De heer Eloi Glorieux : Ook ik had nog enkele vragen over het huisvestings- en woonbeleid.

De voorzitter : Dan zullen we nog een vergadering plannen.

Minister Jaak Gabriels : In de huisvestingssector hebben we al enkele initiatieven genomen, die eventueel nog uitgebreid kunnen worden. Een nieuwe vergadering kan bovendien nieuwe ideeën opleveren.

Ik zal elke sector een overzicht vragen. Op die manier zullen we binnenkort over voldoende cijfers beschikken. Met uitzondering van die sectoren die alleen maar in Vlaanderen actief zijn, zijn de meeste sectoren echter nog federaal georganiseerd. We

zullen uit de Belgische gegevens de Vlaamse cijfers moeten afleiden. Maar de voorlopige conclusie van de heer Voorhamme klopt : het probleem is in Vlaanderen groter dan in België.

De heer Ludwig Caluwé : Minister Dua wil de belastingen op arbeid vervangen door een koolstofbelasting. Ik ben er echter van overtuigd dat deze maatregel onze relatieve welvaart zal doen afnemen. We mogen dat niet uit het oog verliezen. Bovendien biedt dit model ons geen duidelijk zicht op de transitie en de kosten ervan. Mijn vraag is welke sectoren achteruitgang en welke sectoren vooruitgang zullen boeken door deze maatregel.

Hoe komt het dat de activiteitsgraad van de energie-intensieve sectoren altijd zal dalen, ook al worden ze vrijgesteld ?

Houdt het model rekening met de transporteffecten of verschuivingen ?

Professor Stef Proost : In een aantal sectoren zal – zelfs bij een productiedaling – meer arbeid nodig zijn. Als Vlaanderen de Kyoto-doelstelling wil halen, kan het zijn energie-intensieve industrie onmogelijk vrijstellen.

Zelfs als een land van zijn grote energie-intensieve industrie maar een kleine inspanning verlangt, zal er nog een kleine reductie zijn. De vraag naar elektriciteit daalt immers en daarom worden er minder elektriciteitscentrales gebouwd en is de vraag naar staal kleiner.

Het is niet omdat Vlaanderen zijn energie-intensieve activiteiten beschermt, dat de welvaart op hetzelfde niveau zal blijven. De overige sectoren zullen in dat geval immers een veel grotere inspanning moeten leveren, waardoor de hele operatie duurder wordt. Ik kan u na enig rekenwerk wellicht Vlaamse cijfers bezorgen, maar de fundamentele boodschap blijft : wie zijn emissies wil reduceren, kan niet tegelijkertijd de helft van alle sectoren vrijstellen.

De heer Johan Malcorps : In het ontwerp van benchmarkconvenant hoeft men geen energieheffing te betalen als men een resultaatsverbintenis afsluit. Beschouwt u dat als een vrijstelling ?

Professor Stef Proost : Ik stel hier mijn studie voor en heb het Vlaamse klimaatbeleidsplan niet grondig geanalyseerd. In een van mijn scenario's ga ik ervan uit dat een aantal energie-intensieve activiteiten vrijwel vrijgesteld worden. Het probleem

daarvan is dat andere sectoren de doelstelling moeten realiseren.

In de economische literatuur benadrukt men dat een convenant maar werkt als er in een geloofwaardige straf wordt voorzien. De situatie in Nederland en Duitsland toont dat duidelijk aan. Alle sectoren in Duitsland hebben beloofd om tussen 1995 en 2000 de uitstoot met 20 percent te reduceren. In Nederland werden convenants afgesloten. In beide landen is het uiteindelijke resultaat behoorlijk teleurstellend.

Als de beoogde reductie hoog is, zal een convenant niet volstaan. Ik beschouw een convenant als een tussenstap naar verhandelbare emissierechten. De inspanningen worden immers elk jaar groter.

Minister Vera Dua : Een belangrijk aspect is dat we proberen om een stok achter de deur te hebben, los van datgene wat er op federaal vlak gebeurt. In Vlaamse landen gaan we langs het vergunningenbeleid de energie-efficiëntie opnemen zodat de bedrijven effectief in die richting worden geduwd. In die zin is het goed dat we van het convenant een instrument maken dat resultaat moet boeken.

De heer Roland Van Goethem : De professor gaat ervan uit dat we de Kyoto-norm willen halen. Uit de studie blijkt dat de operatie voor Vlaanderen economisch gezien altijd negatief is. Er is een daling van de economische welvaart, van de tewerkstelling en van het BRP. Is er een pluspunt ?

Professor Stef Proost : Er is een pluspunt bij tewerkstelling, namelijk een stijging van 0,8 procent. Een dergelijk model is een grof instrument waar heel wat zaken niet in opgenomen zijn. Het kan dat de zaken rooskleuriger zijn dan hier is voorgesteld, maar dan moet men kunnen aanwijzen welke sectoren inefficiënt bezig zijn. Het is heel moeilijk om dat te weten. We zijn vertrokken van het gegeven dat alle sectoren zich rationeel gedragen en een maximale winst nastreven. Als de belastingen, prijzen en incentives veranderen, gaan de bedrijven daarop reageren.

De heer Roland Van Goethem : Is de doelstelling niet te hoog gesteld ?

Professor Stef Proost : De gemakkelijkste oplossing voor een klein land bij een internationaal milieuprobleem is niets doen. Dan hopen we dat alle andere landen hun best doen en het milieuprobleem oplossen. We hebben dan geen inspanningen moeten doen en genieten van de baten van het klimaatbeleid van alle anderen. Dat is het fundamen-

tele probleem van internationale onderhandelingen. Ik beschouw het Kyoto-protocol niet als de oplossing voor het klimaatprobleem omdat er onder meer te weinig partners zijn en omdat de inspanning te klein is. Men gaat nooit een goed internationaal verdrag hebben als men niet rond de tafel gaat zitten zodanig dat iedereen het eens is over de doelstellingen, over de mogelijke schade en over de strategieën die op een bepaalde termijn moeten worden ontplooid.

Het streefdoel is een goed akkoord met voldoende sancties en dat economisch efficiënt is. Men probeert dat momenteel te doen in het Kyoto-protocol. Het kan inderdaad veel beter, maar er moet iets gebeuren. Men dient het protocol in dat kader te bekijken.

Minister Vera Dua : Men stelt vaak dat er slecht onderhandeld is geweest. Er zijn studies gebeurd over de wijze waarop de lasten moeten worden verdeeld. België had oorspronkelijk een veel groter aandeel en door de onderhandelingen is men tot het huidige niveau gekomen. Het is een feit dat België zeer slecht scoort op milieuvlak. In de regio is er een zeer grote concentratie van industrie en energie-intensieve bedrijven. We moeten onze verantwoordelijkheid nemen. Andere landen hebben het voordeel dat ze groot zijn en bepaalde concentraties kunnen compenseren door hun omvang.

De heer Robert Voorhamme : Het probleem is hetzelfde probleem als dat van de steden. Steden vormen een grote concentratie en moeten de problemen op zich nemen.

Minister Vera Dua : Als men de milieusituatie in Vlaanderen objectief bekijkt, is er de vaststelling dat er vooruitgang is maar dat we slecht blijven scoren. Iedereen heeft er belang bij dat we effectieve inspanningen doen. Er is vooruitgang op het vlak van de industrie en de landbouw, maar niet op dat van de mobiliteit.

De heer Robert Voorhamme : Het is niet normaal dat een bepaalde productiewijze op een bepaalde plaats in de Europese Unie veel klimaatonvriendelijker mag zijn dan op een andere plaats. Het is onrechtvaardig dat zoiets afhankelijk is van de plaats. Vooral multinationale investeerders gaan zoeken waar de last het laagst is.

Minister Steve Stevaert : Het komt erop aan om het probleem in België horizontaal en niet verticaal te benaderen. Het ware verstandig geweest om in Europa ook een horizontale benadering te han-

teren. Het is belangrijk om de onvolmaaktheid van Europa niet in België te herhalen.

De heer Johan Malcorps : België als klein land en Vlaanderen als kleine regio hebben er alle belang bij om in het Europese systeem van verhandelbare emissierechten te kunnen meestappen. Professor Proost heeft dat duidelijk gemaakt. Daarom moeten we bijzonder argwanend staan tegenover bepaalde multinationale bedrijven, zoals BASF, die een kruistocht bezig zijn tegen de Europese richtlijn over verhandelbare emissierechten. België heeft alles te winnen met een Europees systeem van verhandelbare emissierechten en we moeten oppassen om diegenen te steunen die daartegen ingaan.

De heer Eloi Glorieux : In de verschillende klimaatplannen komt de CO₂-uitstoot van het luchtvaartverkeer weinig of niet aan bod. Vlaanderen heeft weinig hefboomen om daaraan iets te doen, maar het is wel belangrijk om daaraan aandacht te besteden. Vliegtuigen en vooral kortafstandsvluchten stoten veel meer CO₂ uit dan andere vervoersmodi. Het is essentieel om na te denken over de manier waarop men ook op dat vlak een reductie kan teweegbrengen. De meeste maatregelen moeten op Europees of internationaal vlak worden genomen. Een taks op kortafstandsvluchten, een kerosinetaks of een extra taks op lege zitjes als een vlucht voor minder dan 60 procent is volzet, enzovoort, zijn instrumenten om de kerosine-uitstoot te verminderen. Wat is er mogelijk ?

Professor Stef Proost : De Kyoto-verplichtingen zijn gebaseerd op energiestatistieken. Daarin vindt men heel weinig kerosineverbruik terug dat kan worden toegeschreven aan Vlaanderen en België. Er is heel wat kerosineverbruik, maar dan vooral bij langeafstandsvluchten. De Europese Unie denkt na over een aantal normen qua energie-efficiëntie voor vliegtuigen en eventueel aan een belasting op brandstof voor vliegtuigen.

De heer Johan Malcorps : Er is een politiek debat nodig. Kunnen we concrete vragen stellen aan de drie bevoegde ministers ?

De heer André-Emiel Bogaert, dienstdoend voorzitter : Dat is de volgende vergadering mogelijk. Er komt dus een derde vergadering van deze Verenigde Commissies. Tijdens deze vergadering zal het politieke debat met de drie bevoegde ministers gevoerd worden.

III. VERGADERING VAN 27 JANUARI 2003

III.1. Antwoorden van minister Jaak Gabriels op eerder gestelde vragen in vorige vergaderingen

Minister Jaak Gabriels licht toe dat het Klimaatplan vier specifieke projecten voor de sociale huisvestingssector bevat. Project 12 is gericht op demonstratieprojecten inzake rationeel energiegebruik (REG). Er zijn er al drie in ontwikkeling. De nodige middelen op het vlak van personeel en budget werden vastgelegd. Project 19 gaat over maatregelen inzake emissiereductiepotentieel bij het bouwen van sociale woningen. De huidige normen voldoen ook al aan het voorstel van decreet inzake energieprestatieregeling dat in het najaar van 2002 werd ingediend in het Vlaams Parlement. In het kader van REG wordt aandacht besteed aan de optimalisering van verwarmingsinstallaties, aardgas, zonne-energie enzovoort.

Project 23 bevordert bewustmakings- en informatiecampagnes rond REG in de sociale woningbouwsector. Naast facultatieve zijn er ook primaire instrumenten : dakisolatie, isolerende beglazing, thermische renovatie van appartementsgebouwen, renovatie van collectieve stookcentrales, vervanging van liften en verwarmingsketels, bewustmaking van huurders, gebruik van fotovoltaïsche panelen en spaarlampen. Een laatste project betreft de opname van fotovoltaïsche panelen, ter waarde van 2 kW per wooneenheid, in de aanbesteding van nieuwe sociale woningen. Dat levert al gauw een kostprijsreductie voor elektriciteit van 40 tot 42 procent op, wat geen gering bedrag is.

De minister wil naast de genoemde projecten ook de bestaande regelgeving in het verhaal meenemen, in de mate dat die betrekking heeft op de verbetering van het klimaat. In dat verband stipt hij de verbeterings- en aanpassingspremies aan, in het bijzonder de subsidies voor energiebesparende werken. Voor dergelijke werken aan een hoofddak wordt tot 991,57 euro subsidie verleend. Voor de vernieuwing van ramen en deuren gaat de subsidie van 371,84 tot 743,68 euro. Bij toenemende vraag kan de ondersteuning uitgebreid worden.

Er wordt ook aan de kwaliteitsbewaking gedacht. In een inwendig onderzoek wordt nagegaan of gasen stookolie-installaties aan de technische vereisten voldoen. Verder worden onder meer ramen en deuren, ventilatie en het risico op CO-vergiftiging bekeken. De resultaten komen in een technisch verslag. Een woning die meer dan 18 strafpunten krijgt, wordt ongeschikt verklaard. Als zij zware

aantoonbare gebreken vertoont, die risico's voor gezondheid of veiligheid met zich meebrengen, wordt de woning onbewoonbaar verklaard. In het programmadecreet werd een fiscale stimulans opgenomen voor de verbouwing of verbetering van dergelijke ongeschikte of onbewoonbare woningen. De verhoging van het kadastraal inkomen wordt dan namelijk voor 5 jaar uitgesteld.

De minister wijst erop dat minister Dua als minister van leefmilieu bevoegd is voor de opvolging van het Vlaams Klimaatbeleidsplan in het algemeen en voor de niet energiegebonden broeikasgassen en de opslag van CO₂ in biomassa in het bijzonder. Het belangrijkste departement in deze aan gelegenheid – aangezien daar de mogelijke reducties het grootst zijn – is evenwel dat van minister Stevaert als minister bevoegd voor energie en mobiliteit. Deze is onder meer bevoegd voor hernieuwbare energie, waarvoor een systeem van groenestroomcertificaten werd ingevoerd ; warmtekrachtkoppeling, waarover een voorstel van decreet in voorbereiding is ; het nakomen van het uitvoeringsbesluit inzake de REG-verplichtingen en uitvoeren van REG-programma's door netbeheerders en leveranciers ; de benchmarkconvenants met de industriector ; de ondersteuning van REG-maatregelen en hernieuwbare energiebronnen, waarover een ontwerp CO₂/REG-decreet principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse regering ; het Mobiliteitsplan Vlaanderen en de energieprestatieregeling. Over die laatste werd op 22 oktober 2002 een voorstel van decreet ingediend. Daarin worden eisen gesteld aan energieprestaties en binnenklimaat van gebouwen. Het gaat dan onder meer over isolerende beglazing en hoogrendementsketels.

Minister Stevaert subsidieert de helft van de kosten voor de installatie van fotovoltaïsche panelen. De elektriciteitsproducenten Electrabel en SPE betalen 25 procent van de installatiekosten terug. Vanaf dit jaar nemen een aantal elektriciteitsnetbeheerders deze bijkomende subsidie over.

Een aantal maatregelen binnen de huisvestingssector zijn federale bevoegdheden. Het BTW-tarief voor de renovatie van woningen die ten minste 15 jaar oud zijn, bedraagt 6 procent. Tussen 1 januari 2000 en 31 december 2002 gold dit tarief ook voor woningen die vijf jaar oud zijn. Deze maatregel is verlengd tot 31 december 2003 om vervolgens structureel bestendig te worden. Dat is een interessante maatregel voor wie energie wil besparen door zijn huis beter te isoleren, door een zonneboiler of fotovoltaïsche panelen te plaatsen of door de verwarmingsketel te vervangen.

Voorts wordt energiebesparing op federaal niveau nog fiscaal aangemoedigd. Dit jaar gaan een aantal maatregelen in. Ze slaan dus op het inkomstenjaar 2003 en het aangiftejaar 2004. Wie zijn woning aan een energie-audit door een erkende auditor onderwerpt, kan rekenen op een belastingvermindering van maximum veertig procent. Wie zijn oude stookketel vervangt, een zonneboiler of fotovoltaïsche panelen installeert kan rekenen op een belastingvermindering van 15 procent van het geïnvesteerde bedrag tot maximaal 500 euro, wat geïndexeerd voor het aanslagjaar 2003 op 590 euro neerkomt.

Wie hoogrendementsbeglazing plaatst, dakisolatie, thermostatische kranen of een kamerthermostaat met tijdsschakelaar installeert en zijn woning aan een energie-audit onderwerpt, kan rekenen op een belastingvermindering van 40 procent van het geïnvesteerde bedrag tot maximaal 500 euro, wat geïndexeerd voor het aanslagjaar 2003 op 590 euro neerkomt. Op 13 december 2002 heeft de Vlaamse regering een voorontwerp van decreet goedgekeurd inzake de erkenning van energie-auditors van woningen en de voorwaarden waaraan het auditverslag moet voldoen.

Minister Gabriels benadrukt dat hij geen cijfers per sector kan geven omdat de administratie Economie momenteel niet over dergelijke cijfers beschikt. Op korte termijn kan de administratie die gegevens evenmin verzamelen. De administratie kan wel voor een algemeen model zorgen. Het vooropgestelde model moet echter meer zijn dan een algemene evenwichtsoefening.

Het moet een Vlaams model worden omdat alle chemische bedrijven zich in Vlaanderen bevinden. Bovendien moet het model duidelijk stellen op welke termijn die effecten verwacht mogen worden. Minister-president Dewael laat daartoe een bestek opmaken.

Een algemeen evenwichtsmodel toont de situatie nadat alle directe en indirecte effecten zijn wegge laten, zonder duidelijk te maken op welke termijn het model gerealiseerd kan worden. Minister Gabriels is van mening dat een geleidelijke invoering van de maatregelen de werkgelegenheid minder zal schaden. De vraag is dus of Vlaanderen de doelstellingen stap voor stap of bruusk wil halen ?

De minister is verheugd dat bepaalde chemische bedrijven blijkbaar toch bereid zijn de nodige investeringen te doen, rekening houdend met alle ecologische voorwaarden. Deze sector doet dat overigens al geruime tijd, maar helaas zijn de

Kyoto-normen gebaseerd op het jaar 1990. Precies daarom moet Vlaanderen eerst en vooral nagaan of de chemische bedrijven momenteel gebruik maken van de meest gesofisticeerde technologie. Als het antwoord op die vraag positief is, heeft het volgens de minister geen zin om die bedrijven sancties op te leggen.

III.2. Vragenronde met de leden en antwoord van minister Jaak Gabriels

De heer Eloi Glorieux is teleurgesteld over de aangekondigde REG-maatregelen in de socialehuisvestingsector. Omdat iedereen wil vermijden dat de industrie lijdt onder het Klimaatbeleidsplan, worden de lasten ervan afgewenteld op de gezinnen. Bedrijven kunnen rekenen op steun en vrijstellingen als ze investeren. Zullen gezinnen die investeren in gelijke mate beloond worden ? In die zin betreurt de spreker dat de renovatiepremie werd afgeschaft.

Uit sociaal oogpunt dienen de zwakkere gezinnen beschermd te worden door hen zowel financieel als technisch te helpen bij het reduceren van hun CO₂-uitstoot. Zwakkere gezinnen wonen over het algemeen in huizen waar het energieverbruik hoger is dan gemiddeld. Bovendien hebben die gezinnen niet altijd voldoende middelen om daar iets aan te verhelpen.

Het installeren van zonnepanelen steunen, is vooral op lange termijn positief. Op korte termijn zal deze beslissing de uitstoot van CO₂ niet reduceren.

Momenteel is huisvesting het zwakke broertje in het Klimaatbeleidsplan. Men verwacht veel van de concrete bijdrage van die sector in de absolute vermindering van de CO₂-uitstoot en dat in tegenstelling tot de industrie waar men tevreden is met een verhoging van de energie-efficiëntie zonder dat die tot een absolute CO₂-reductie moet leiden.

In het Vlaamse Klimaatbeleidsplan staat de CO₂-energietaks vermeld als een noodzakelijke flankerende maatregel om de Vlaamse doelstellingen te kunnen realiseren. Een dergelijke maatregel wordt door de meeste instanties als de meest kostenefficiënte beschouwd. Bovendien heeft hij een effect op de werkgelegenheid. Wat is het standpunt van de minister daarover ? In welke mate dringt de Vlaamse regering er bij de federale instanties op aan om werk te maken van een energietaks ?

Minister Jaak Gabriels stelt dat men de competitiviteit en de rendabiliteit van de ondernemingen op het Europese niveau niet uit het oog mag verlie-

zen. Er mogen geen maatregelen worden genomen die dat eenzijdig zouden verstoren. Alleen als er op het Europese vlak afspraken zijn gemaakt, zijn er maatregelen mogelijk. De minister is geen voorstander van een taks. Het aanmoedigen van bepaalde initiatieven kan een positiever effect hebben. Men mag niet vergeten dat de industrie de motor is van de welvaart, ook voor de gezinnen. Het is essentieel om een brug te maken tussen industrie en ecologie.

Verder is het een feit dat de huidige normen in de sociale woningbouw al voldoen aan het aangekondigde decreet betreffende de energieprestaties. Het is niet mogelijk om alles op een dag te realiseren. Nieuwe initiatieven dienen aan de strengere voorwaarden te beantwoorden. Bij renovatie kan men dat ook doen bij de oudere initiatieven, maar men kan niet tegelijkertijd alle sociale woningen aanpakken. Daar is er trouwens geen budget voor.

De minister betreurt dat de regering zijn voorstel tot verlenging van de renovatiepremie niet heeft ondersteund. In het kader van de begroting 2003 heeft men eenparig beslist om de maatregel van de renovatiepremie af te schaffen. Een andere maatregel is onder andere een vrijstelling van het kadastraal inkomen gedurende een aantal jaren. Als de meerderheidsfracties beslissen om daarvoor meer geld ter beschikking te stellen, dan zullen zij dat in het kader van de budgetcontrole 2003 voorleggen aan de Vlaamse regering.

Verder moet men in de huizen proberen om de meest optimale technologie te gebruiken. Er bestaat geen volmaakte technologie. De minister deelt mee dat een Vlaams bedrijf bezig is met de commercialisering van fotonvoltaïsche cellen zodat die toepasbaar kunnen worden gemaakt op de individuele units. Men is daarin bijna geslaagd. Dat is niet alleen ecologisch belangrijk, maar ook economisch. Het kan een belangrijk exportproduct worden in de rest van de wereld.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer heeft het bedrijf enkele weken geleden bezocht. Ze had begrepen dat de productie van fotonvoltaïsche cellen al commercialiseerbaar is maar dat de kostprijs enorm hoog is. Ze stelt voor om als regel in te bouwen dat men in alle sociale woningen inspanningen zou leveren (een goede isolatie, het plaatsen van zonnepanelen en dergelijke meer). Als men dat in alle projecten doet, dan zou er een enorme verandering optreden en kan men alles sneller commercialiseren.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer meent dat dit een enorme verandering zal zijn. De gemeente waar zij woonachtig is, heeft zopas een dergelijke subsidie goedgekeurd voor zonnepanelen. Het bedrag dat werd uitgetrokken voor een viertal projecten was echter belachelijk laag. Bij navraag blijkt dat er maar enkele geïnteresseerden zijn. Struikelblok is uiteraard de prijs. Uiteindelijk zullen enkel de sociale projecten gesteund worden. Men kan dan ook stellen dat er in feite geen sprake is van een stimulans of van een voorbeeldfunctie.

Indien de sociale sector hier een voorbeeldfunctie wil spelen, moet men veel meer investeren. Men moet er echter bewust voor opteren. De sociale huisvesting is de enige sector die op dit vlak een voorbeeldfunctie kan hebben.

Zij is het met minister Gabriels eens dat men in dat geval veel meer geld moet spenderen. Ze is echter niet verwonderd over het feit dat de Vlaamse regering hier geen middelen wil voor uittrekken.

De Vlaamse regering had van de voorbeeldfunctie van de sociale huisvestingssector één van haar markantste projecten kunnen maken. De sociale huisvestingssector is immers de uitgelezen sector om deze functie te realiseren.

Wanneer zij het heeft over de milieuschuld, richt zij zich voornamelijk tot de collega's van de Agalev-fractie. In het verleden hoorde zij deze fractie vaak praten over milieuschuld. Vandaag hoort zij hier amper nog iets van. Men heeft eenvoudigweg geen keuze gemaakt.

Door aan de sociale bouwprojecten een voorbeeldfunctie toe te kennen had men bovendien ook tegemoet kunnen komen aan een deel van de Kyoto-norm.

De heer Eloi Glorieux repliceert dat men dit alles misschien in de volgende legislatuur, met een andere meerderheid kan realiseren.

Minister Jaak Gabriels apprecieert het betoog van mevrouw Wivina Demeester-De Meyer. Op een bepaald ogenblik gelden er echter andere normen. Dit soort discussies zouden misschien in een breder kader kunnen gevoerd worden. Uiteindelijk komt het erop neer om keuzes te maken en prioriteiten te stellen. Prioriteiten moet men in de globaliteit van het inkomens- en uitgavendebat kunnen stellen. Men kan echter niet elke keer opnieuw, in alle commissies, bijkomende financiële middelen vragen. Dit is de evidentie zelf.

Uiteindelijk gaf men absolute prioriteit aan de schuldafbouw. Gedurende deze legislatuur zal de schuld dan ook gehalveerd zijn.

Bovendien heeft men ook oog voor toekomstgerichte projecten waarbij men de lasten dus niet meer naar de toekomst doorschuift. Iedereen is het erover eens dat dit een ethische materie is. Men heeft niet het recht om de toekomstige generaties met een aantal lasten op te zadelen.

Inzake operationaliteit heeft men ervaren dat als men het principe overal toepast en het project overal een batig saldo oplevert, men de kostprijs kan doen afnemen. Per sociale woning betekent de uitrusting met fotovoltatische panelen momenteel een extra-uitgave van twee- tot driehonderdduizend oude Belgische franken.

Bij dit laatste is men intussen geëvolueerd van de klassieke panelen naar een systeem van dakpannen en leien. Dit pareltje van Vlaamse technologie moet gesteund worden.

Intussen werd de beslissing genomen. Men zoekt enkel nog uit op welke manier alles uitgevoerd kan worden. Indien de minister binnen afzienbare tijd meer geld ter beschikking krijgt zal hij dan ook alle toekomstige woningen met dergelijke panelen laten uitrusten.

Anderzijds moet men ook oog hebben voor een ander project. Men verwacht immers van de minister dat hij cfr. het regeerakkoord zorgt voor 15.000 bijkomende sociale huurwoningen. Men moet keuzes durven maken. Minister Gabriëls hoopt echter dat men hem bij de budgetcontrole 2003 bijkomende middelen zal toestoppen zodat hij beide projecten zal kunnen realiseren.

Ten slotte wil de minister ook nog wijzen op de drie huidige demonstratieprojecten. Het gaat hierbij om twaalf koopwoningen en vier huurappartementen in Lillo-Houthalen ; om de aanbesteding van dertien huurwoningen in Zoerle-Parwijs en om de renovatie van zestig huurappartementen in Wezembeek-Oppem. Het gaat hierbij om demo-projecten. Men moet er dus uit leren en nagaan op welke manier dit alles kan veralgemeend worden. Men wil dit van zeer nabij volgen. De minister is het met de heer Eloi Glorieux eens dat men bij dit alles de meest optimale technologie moet toepassen. De sociale huisvesting heeft immers een voorbeeldfunctie en kan er anderen toe aanzetten om soortgelijke procédés te volgen.

De heer Ludwig Caluwé wenst wat meer te weten te komen over de benchmarkconvenants en de engagementen die daar rond werden aangegaan. Hij is de mening toegedaan dat dergelijke convenants de ideale methode zijn om, naar Nederlands voorbeeld, een groot deel van het Vlaamse bedrijfsleven tegen 2012 over de beste technieken zal beschikken. Ook voor het globaal terugdringen van de CO₂-uitstoot is dit de beste aanpak.

De Vlaamse regering engageert zich om de bedrijven die deze benchmarkconvenants onderschrijven geen bijkomende Vlaamse, Belgische of Europese verplichtingen op te leggen. Hij hoopt dat de Vlaamse engagementen in het bredere Belgische kader zullen worden waargemaakt. De Vlamingen hebben in België toch immers nog steeds de meerderheid.

Over een mogelijke energietaks rijzen er nog een aantal vragen. De heer Ludwig Caluwé wil van de minister horen of de Vlaamse regering er zich werkelijk toe engageert dat de bedrijven die benchmarkconvenants onderschrijven niet zullen belast worden met een bijkomende energiebelasting.

Verder wenst hij ook te weten op welke manier de Vlaamse regering dit alles zal kunnen afdwingen. Hij heeft immers sterk de indruk dat sommige regeringspartners die het benchmarkconvenant weliswaar onderschrijven, toch voorstander zijn van een algemene energietaks. Vooral binnen de Agalev-fractie zou men hier een voorstander van zijn.

De heer Johan Malcorps repliceert dat men bepaalde onuitgesproken zaken wil toedichten aan Agalev. De heer Eloi Glorieux heeft enkel gepleit voor de algemene invoering van een CO₂-energieheffing. Dit is een lastenverschuiving. Dit voorstel werd eertijds gelanceerd door voormalig federaal premier Dehaene. Men wil komen tot een verlaging van de lasten op arbeid en een verhoging van de lasten op energie. Een aantal vrijstellingen moet men blijven toekennen. Hierover bestond een akkoord tussen de vakbonden en de werkgevers.

Van bij aanvang werd gesteld dat een groep van energie-intensieve bedrijven moest vrijgesteld worden van een dergelijke taks. Hierover bestaat reeds lang een consensus. De Agalev-fractie vraagt zich enkel af waarom het instrument van de CO₂-energieheffing, naar analogie met Duitsland en Nederland, niet kan gebruikt worden om de lasten op arbeid te verlagen en de lasten op energie te verhogen. Een aantal sectoren, zoals bijvoorbeeld de chemiesector, kunnen vrijgesteld worden van een

dergelijke heffing. Dit is een zeer pragmatisch voorstel.

De heer Ludwig Caluwé hoort dit graag van de vertegenwoordigers van Agalev. De bedrijven die de benchmarkconvenants onderschrijven zijn immers vaak energie-intensieve sectoren.

De Europese richtlijn met betrekking tot de emissierechten is moeilijk in overeenstemming te brengen met de benchmarkconvenants. Tegen het einde van 2004 moet België een nationaal allocatieplan uitgewerkt hebben. De heer Ludwig Caluwé wenst te weten op welke manier men dit plan zal uitwerken en wat de krachtlijnen ervan zullen zijn.

Volgens de heer Ludwig Caluwé komt het erop aan om tegen 2012 de best beschikbare technologie in handen te hebben. Een aantal bedrijven die de benchmarkconvenants hebben afgesloten en die ook daadwerkelijk kunnen bewijzen dat zij stappen ondernemen om over de beste technieken te kunnen beschikken, moeten gratis emissierechten blijven hebben. Dit is een logisch gevolg van het convenant.

De heer Ludwig Caluwé wenst te weten of de minister deze zienswijze onderschrijft. Bedrijven die uitbreidingswerkzaamheden uitvoeren die onmiddellijk beantwoorden aan de strengste energie-efficiëntienormen krijgen immers ook emissierechten.

De minister stelt dat een deel van het antwoord reeds door de heer Malcorps gegeven werd. Men heeft afgesproken dat de benchmarkconvenants overeenkomsten zijn tussen de overheid en het bedrijfsleven. Indien men kan bewijzen dat men alles in het werk heeft gesteld om de optimale doelstellingen te realiseren, zal men niet opnieuw belast worden. Iedereen wenst zich aan deze overeenkomst te houden.

Hij voorspelt dat de discussie over de toewijzing van de lasten per gewest bij de onderhandelingen over het volgende federale regeerakkoord opnieuw zal moeten gevoerd worden, wat ook de coalitie zal zijn. De Waalse staalsector en Arcelor zeggen nu dat zij al voldoende inspanningen hebben geleverd. Als men de Kyoto-doelstellingen wil halen, moeten er tegen 2005 knopen worden doorgehakt.

Hij verwijst naar het pleidooi van de Groenen voor een verplaatsing van de lasten van arbeid naar energie. Hij stelt dat er voor de bedrijven vooral een probleem is als ze meer taksen moeten betalen. Het is ze echter om het even waarop ze moeten betalen.

Dank zij de individuele onderhandelingen met BASF en met BP Geel zijn er volgens hem in dit dossier goede vorderingen gemaakt. Daarom is hij optimistisch over de investeringen. Hij meent dat het dwaas zou zijn de bedrijven hier te belasten als ze de beste technologie op ecologisch vlak gebruiken. Zo zou men hen verplichten zich elders te vestigen, waarbij het onduidelijk is of dan de strikte normen van hier zullen gehanteerd worden. Zo verplaatst men het probleem ten nadele van de welvaart hier, zonder dat daaraan voordelen zijn verbonden voor het klimaat.

Hij meent dat België knopen moet doorhakken. Hij hoopt dat dit op termijn leidt naar een verdere lastenverlaging of tot een lastenverplaatsing van energie naar arbeid. Hij meent dat men aan die discussie niet kan ontsnappen als men het engagement van het Kyoto-verdrag wil nakomen. Hij meent dat ook de VS en China mettertijd verplicht zullen zijn daaraan mee te werken. Hij meent dat men nu geen extra lasten mag leggen op de bedrijven. Men mag de motoren van de Belgische welvaart niet laten stilvallen.

De heer Ludwig Caluwé verwijst naar de situatie van bedrijven die een benchmarkconvenant afsluiten waarbij ze zich engageren aan de doelstellingen te voldoen tegen 2012. Hij vraagt of er garanties zijn dat deze bedrijven geen emissierechten zullen moeten betalen voor de meeruitstoot in vergelijking met de best beschikbare technologie (BBT).

Minister Jaak Gabriels zegt dat de Vlaamse regering een eerste stap heeft gezet. Door het afsluiten van benchmarkconvenants met de bedrijven is er een garantie voor een andere invalshoek in het debat op federaal niveau. Men kan de lasten dus niet eenzijdig afwentelen op bepaalde bedrijven en bepaalde sectoren. Hij meent dat de tijd die nog rest tot 2007 goed benut moet worden. Na de federale verkiezingen en na de regeringsformatie zal de situatie duidelijker zijn.

De heer Ludwig Caluwé zegt dat de bedrijven na het afsluiten van een convenant een stappenplan kunnen opmaken om hun installaties te doen beantwoorden aan de BBT. Hij vraagt of de Vlaamse overheid ook garandeert dat er gratis emissierechten zullen zijn als de nodige installaties er in 2007 nog niet zijn zodat er een meeruitstoot is in vergelijking met de BBT.

Minister Jaak Gabriels verwijst naar de Europese richtlijn die bepaalt dat men zich tegen 2007 in orde moet stellen. Men kan niet vooruitlopen op die discussie. De Vlaamse regering heeft bench-

markconvenants ondertekend en ze zal die in de toekomst verdedigen als de discussie op een ander niveau wordt gevoerd. Hij meent dat men bruggen moet slaan tussen de ecologische en de economische doelstellingen.

De heer Johan Malcorps stelt dat de Europese richtlijn over verhandelbare emissierechten om die reden precies erg belangrijk is voor een klein land als België. Dat is in het voordeel van de hele industrie en niet alleen voor dat deel van de industrie dat energie-intensief is. Het voorliggende voorstel van resolutie van CD&V betreffende de benchmarkconvenants en de richtlijn inzake de handel in uitstootrechten is volgens hem gedeeltelijk achterhaald vermits de Europese Raad de richtlijn rond de verhandelbare emissierechten al heeft goedgekeurd. Nu volgt er nog een conciliatieprocedure en ook het Europees Parlement zal nog zijn zeg krijgen. Hij hoopt dat het vóór de zomervakantie definitief goedgekeurd wordt. Voor de periode van 2005 tot 2007 zullen gratis uitstootrechten worden toegekend. Vanaf 2008 zullen de lidstaten tien procent van hun uitstootrechten kunnen verhandelen binnen de uitgebreide EU.

Hij meent dat het voor België goed is dat het Duitse voorstel, dat onder meer ook door BASF Antwerpen werd verdedigd, het niet gehaald heeft. Hij heeft wel begrip voor de problemen van de bedrijven die niet gebaat zijn met een verlaging van de lasten op arbeid en die de verhoging van de lasten op energie extra hard zullen voelen.

Hij vraagt zich af in welke mate de Vlaamse overheid betrokken is bij het belangrijke overleg op federaal niveau over de toepassing van de flexibele mechanismen in België en over de verdeling van de Kyoto-verplichtingen tussen de verschillende overheden. Sommigen zeggen dat de lastenverdeling binnen Europa door de vorige regering slecht verdedigd werd en dat België buitensporige lasten op zich heeft genomen. Ook dit zal met verhandelbare emissierechten moeten worden rechtgezet.

Staatssecretaris Deleuze heeft Price Waterhouse Coopers een studie laten uitvoeren. Voor drie mogelijke scenario's werd de kostprijs voor de aankoop van emissiekredieten berekend voor Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Een lineaire verdeling zou aan Vlaanderen 180 miljoen euro kosten, aan Wallonië 31 miljoen en aan Brussel 14 miljoen. Een gelijkwaardige verdeling zou aan Vlaanderen 160 miljoen euro kosten, aan Wallonië 50 miljoen en aan Brussel 17 miljoen. Een derde mogelijkheid zou erin bestaan elk gewest het meest gunstige scenario te laten kiezen en de federale overheid de

rest te laten bijpassen. Vlaanderen zal hoe dan ook het grootste deel betalen, gezien de concentratie van de industrie in dat gewest. Hij vraagt zich af in welke mate Vlaanderen een actieve inbreng zal hebben in de discussie.

Minister Jaak Gabriels stelt dat de Vlaamse regering over dit onderwerp op één lijn zit. Hij verwijst naar de stellingname van de heer Malcorps dat de lasten op de bedrijven niet mogen verhogen, maar dat er eventueel wel een verplaatsing van de lasten mag zijn. Vlaanderen is daarvoor niet bevoegd. Bijgevolg zal dit een federale discussie zijn. Vlaanderen heeft daarop gereageerd door het afsluiten van benchmarkconvenants. Zo wil men de bedrijven vertrouwen geven dat ze, mits ze de convenants naleven, geen hogere lasten zullen moeten betalen. Daardoor wordt de komende discussie verengd.

De minister zegt dat hij zich gesterkt voelt door het advies van de SERV naar aanleiding van het werkgelegenheidspact. De prioriteit van alle partners gaat naar een lastenverlaging voor de bedrijven. Hij stelt dat men de Kyoto-verplichtingen nu onmogelijk nog kan afwijzen. Dat zou trouwens niet goed zijn. Hij meent dat de Vlaamse regering zwaar moet wegen op de onderhandeling op federaal niveau om ervoor te zorgen dat het debat over de verplaatsing van de lasten van arbeid naar energie effectief wordt gevoerd.

De heer Johan Malcorps stelt dat alle sectoren hun verantwoordelijkheid moeten opnemen.

Het gaat niet op om aan een bepaalde sector of een deel ervan veel vrijstellingen te geven of er emissiekredieten voor te kopen en andere sectoren op te zadelen met de lasten. Men moet niet alleen oog hebben voor de verdeling over de gewesten, maar ook voor de verdeling over de sectoren. De normen van Kyoto moeten immers gehaald worden, anders moet de overheid veel emissiekredieten aankopen, wat de kosten zal opdrijven. Elke sector zal dus moeten bijdragen, rekening houdend met zijn structurele beperkingen.

Minister Jaak Gabriels verduidelijkt dat verhandelbare emissierechten een tijdelijke oplossing zijn. Dat is de reden dat hij er niet over gesproken heeft. Emissierechten verhandelen kan enkel in een overgangsperiode. Zeker binnen de EU zijn de mogelijkheden beperkt. Ondertussen moeten we werk maken van een definitieve en structurele oplossing.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer verduidelijkt dat zij niet gesproken heeft over de budgettai-

re, maar over de milieuschuld. Agalev hamerde daar voorheen dikwijls op, maar zwijgt er nu over. Daarom wil zij dat de minister zijn beide bevoegdheden, huisvesting en economie, zo goed mogelijk combineert. Hij moet het gebruik van nieuwe technologieën bevorderen, maar ook zelf de regels streng handhaven. Zo kan men snel tot resultaten komen. Ook de overheid moet zelf het voorbeeld geven.

Minister Jaak Gabriels repliceert dat de regering het over dat principe eens is maar dat ook de andere doelstelling, namelijk voldoende sociale woningen, gehaald moet worden. Hij stelt voor dat iedereen hem steunt bij de voorstellen van de budgetcontrole 2003.

Mevrouw Wivina Demeester-De Meyer zegt dat CD&V zijn vraag om meer middelen zal steunen, maar stelt voor dat hij zich vooral tot zijn coalitiepartners wendt.

III.3. Voorstel van resolutie van de heren Ludwig Caluwé, Eddy Schuermans en Erik Matthijs betreffende de benchmarkconvenants en de richtlijn inzake de handel in uitstootrechten (Stuk 1478 (2002-2003) – Nr. 1)

De heer Ludwig Caluwé, hoofdindieners, stelt dat het voorstel over de richtlijn en de emissiehandel gaat. Het is grotendeels zonder voorwerp geworden door de Europese richtlijn van 9 december 2002.

Het voorstel van resolutie werd ingediend voordat de Europese richtlijn besproken werd op de Europese Raad van 9 december 2002. In het federale parlement nam staatssecretaris Deleuze standpunten in die ingingen tegen de belangen van de Vlaamse industrie. De ontwerptekst van de richtlijn was daarenboven nadelig voor het grootste deel van de Vlaamse industrie en ging in tegen het beleid van de Vlaamse regering. Op 29 november 2002 had de Vlaamse regering een beslissing genomen over de benchmarkconvenants. De oorspronkelijke tekst van de richtlijn bemoeilijkte de toepassing van die convenants. Daarom werd het voorstel van resolutie ingediend op 3 december 2002. De spoedbehandeling van dit voorstel van resolutie werd in plenaire vergadering verworpen, en daarom werd het voorstel naar commissie verwezen.

De spreker licht het voorstel toe, maar benadrukt dat de meeste paragrafen zonder voorwerp geworden zijn. De indieners drongen aan dat de EU-lidstaten in onderling overleg met de sectoren en on-

dernemingen concepten van convenants konden uitwerken of een poolmodel konden nastreven. Dat stond niet in de oorspronkelijke tekst, maar staat nu wel in de richtlijn.

Het eerste verzoek aan de regering was het belangrijkste. Daarnaast stelden de indieners voor dat de mechanismen uit het Kyoto-protocol zoals joint implementation en clean development, noodzakelijk voor het bereiken van de doelstelling, ook in de richtlijn toegestaan werden. Ook dat is ondertussen gebeurd. Op 9 december 2002 heeft de Europese Raad beslist dat de Europese Commissie tegen 2004 een voorstel moet maken voor de koppeling van de emissiehandel aan emissiekredieten, voortvloeiend uit joint implementation en clean development.

In de richtlijn staat nog niets over een aantal andere broeikasgassen. Er is enkel sprake van CO₂. Daarover is er een amendement ingediend in het Europese Parlement. Voor de spreker hoeft het voorstel van resolutie niet enkel voor dit punt gehandhaafd blijven. In het voorstel stond dat de veruiming van het aanbod tegelijk dient gerealiseerd te worden door de opname van alle Kyoto-broeikasgassen in de systematiek van de Europese richtlijn.

Voorts werd er in het voorstel van resolutie op aangedrongen dat men bij de initiële allocatie van emissierechten zou rekening houden met de benchmarkconvenants en met de best beschikbare technologieën. Ook dat is nu mogelijk. Het voorstel van resolutie is dus op één punt na volledig uitgevoerd door de beslissing van de Europese Raad van 9 december 2002. De Belgische regering, die oorspronkelijk een andere opinie verkondigde, is gelukkig van mening veranderd.

De heer Johan Malcorps merkt op dat iedereen tevreden is over de Europese richtlijn. Hij wijst er enkel op dat Duitsland tegen de richtlijn gelobbyd heeft. Een pool van de sterke Duitse industrie of van de industrie van andere grote landen zou nadelig zijn voor de economie van de kleine landen. Hij dacht even dat CD&V het eens was met Duitsland.

De heer Ludwig Caluwé vindt emissiehandel goed als er een transparante en open markt is. De allocatie van de emissierechten in een gesegmenteerde markt en verschillend per land is nadelig. Bepaalde landen kunnen dan emissierechten achterhouden ten behoeve van hun eigen industrie. De oorspronkelijke vorm van de richtlijn stond emissiehandel toe zonder rechten. De emissierechten zouden enkel beschikbaar zijn tegen onbetaalbare prijzen.

De landen met een overschot konden de rechten houden voor hun eigen industrie.

De heer Ludwig Caluwé, hoofdindiener van het voorstel van resolutie, verklaart dat hij niet langer verzoekt om voortzetting van de behandeling van zijn voorstel van resolutie omdat dit voorstel eigenlijk de facto zonder voorwerp is door de Europese richtlijn van 9 december 2002.

De verslaggever,

De voorzitter,

Johan

Wivina

MALCORPS

DEMEESTER-DE MEYER
